

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hatásos péld. sor egyszer 20 fill.
minden követhetőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény

Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, június 16

Általános előnyomulásunk Galiciában.

Budapest, június 15. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Galiciában a szövetséges csapatok támadása következtében csaknem az egész arcvonalon heves harcok fejlődtek ki. József Ferdinánd herceg hadseregének csapatai Sieniava elfoglalása után a San keleti partján északi és északkeleti irányban vonultak előre. Piskorovice kastélyt és majort tegnap rohammal elfoglaltuk és számos foglyot ejtettünk. Mackensen vezérezredes hadserege elkészedett harcok közt Rakowicától tétfeldől és Oleszyce irányában nyomul előre. Hozzá csatlakozólag Böhm-Ermolli tábornok csapatai az oroszokat Moscisikától keletre és délkeletre támadják, ahol az új ellenséges állások fedezik a Grodek felé vezető irányt. A felső Dnyesztertől délre nagy orosz erők tartják a mikolajowi, ydaczowi és halicsi hidfőket. Linsingen tábornok hadseregének előrenyomuló szövetséges csapatával szemben, míg a folyó mentén lefelé Pflanzler-Ballin csapatai Nizniów és Cernelica előtt állanak és az elfoglalt Zalescykit, az oroszok minden támadásával szemben tartják. E hadsereg egyes részei Besszarábiában a Dnyeszter és Pruth között az ott álló orosz erőket újból visszavonulásra kényszerítették és azokat Chotin felé és a Pruth mentén visszaszorították. A galíciai harcokban a június tizenkettedike óta beszállított foglyok száma tegnap ismét néhány ezerrel emelkedett.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok újabb kísérletet, hogy Tolmeinnél és Piavanál állásainkhoz közeledjenek, ismét sikertelenek maradtak. Tegnap az Isonzó arcvonal egyes szakaszain nyugalom uralkodott. Egy olasz parlamentaire által tolmácsolt azt a kérést, hogy a halottak eltemetése céljából a tüzet szüntessék, katonai okokból elutasítottuk. Karinthiai határon stájer népfelkelés rohammal elfoglalta a Plocken várostól keletre a kis Palt és itt ellenségnek három ellentámadását a határ felé visszaverte. Tiroli határon az ellenség állásaink ellen előretört és eredménytelen tüzéségi tüzelést folytat. Egyik határponton egy esendőre saját veszteségek nélkül visszavonulásra kényszerített egy olasz századot és ötvennyolc foglyot ejtett. Röier altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Jaworow felé üldözzük az oroszokat.

Berlin, június 15. Nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Franciaik tegnap újabb vereséget szenvedtek. Június 18-án szenvedett súlyos veszteségeik ellenére áttörési kísérletüket a liewin-arrasi fronton nagy szívóssággal folytatták. Rettentő mennyiségű lözver felhasználásával előkészített és ártó sorokban előre hullámzó francia támadások derék csapataink tüzeben az ellenség legsúlyosabb veszteségei mellett kivétel nélkül ismét összeomlottak. Moulin Sous Touventől északnyugatra (Soissonstól északnyugatra) még nem sikerült a júniusban elvesztett árokrészeket visszafoglalniok. Champagnében Perthestől és Le-Mesniltől északra a harc helyenkint ismét feléledt anélkül, hogy ellenség előnyt tudott volna ki-
vívni. Vasárnap a leffinghei templomot Ostendétől délnyugatra a polgárság istentisztelete alatt ellenséges tüzéség ágyvasta. Több belga polgári egyén megsebesült. Tegnap Karlsruhe nyílt városra, amely a hadszíntérrel semmiféle összeköttetésbe nincs és legcsekélyebb mértékben sincs megerősítve, egy ellenséges repülőraj bombákat hajított. Amennyiben eddig ismeretes, 11 halott és 8 sebesült polgár esett a támadás áldozatául, katonai kárt természetesen nem okozhattak. Egyik hadirepülőgépünk az ellenséges repülőgépről lelőtt egy repülőgépet, a kik rajtaüttek meghaltak. Egy másik ellenséges repülőgépet Schirmecknél leszállásra kényszerítettünk.

Keleti hadszíntér:

Szavletől nyugatra német csapatok rohammal elfoglalták Daukeze falut és aztán 2-3 orosz ezrednek ellentámadását visszautasították, 4 tiszt és 1860 tönny legénységet elfogtunk. Mariampol-kovnoi országúttól délre és keletre újabb elfoglalt állásainkat tegnap jelentékeny ellenséges erők ismételtlen ered-

ménytelenül támadták. Lipovo-kalvariai arcvonalunkból előre törtünk, behatoltunk orosz arcvonalba és elfoglaltuk a legelől levő árkokat. Az Orzyonán is sikerült csapatainknak Gednó-rozecz felut (Chorzeltől délkeletre) és Cervona-gorát és az attól keletre levő hidet rohammal elfoglalni. Ezen a helyen eddig 825 oroszot elfogtunk. A Bolymovtól északra levő betörési pontok ellenünk intézett ellenséges támadások megállítását.

Délkeleti hadszíntér:

A június 18-iki és 14-iki csatában Mackensen vezérezredes hadserege által megvert ellenségnek nem sikerült előkészített nasorló állásaiban Jaworowtól északnyugatra lábát megvetnie. Az ellenséget mindenütt visszavertük, a hol szembe fordult velünk. A hadiszákmány növekszik. Az erélyes üldözés a Przemysl-leMBERGI vasúttól délre levő orosz csapatokat a visszavonulásra kényszeríti. Von der Mervitz tábornok csapatai tegnap elfoglalták Moscisikát. A Linsingen hadsereg jobb szárnya rohammal elfoglalt a Jezupoltól nyugatra levő magaslatokat, lovassága pedig elérte a Mariampoltól délre fekvő vidéket. Legtöbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Elstülyesztett német tengeralattjáró.

Berlin, június 15. A Wolff úrnökség jelenti: Az admirális első lordjának az angol alsóházban június kilencedikén tett jelentése szerint az angolok angolok június elején egy német tengeralattjáró hajót elstülyesztettek és egész legénységét elfogták. Az angol kormány most közzétett jegyzékéből, amely arról szól, hogy a tengeralattjárók haditogeágba került legénysége milyen elbánásban részesüljön, kitűnik, hogy nem az "U 14" tengeralattjáró hajóról van szó. Mivel ez a naszad utolsó vállalkozásáról eddig nem tört vissza, azt elveszítettnek kell tekinteni. Behnecke a tengerezési vezérkar főnökének helyettese.

Bomlik a vérszövetség.

Arad, június 15.

Kezdetől fogva az volt a mi erősségünk, hogy magunkban biztunk és nem az ellenség gyöngeségében. Mi rólunk azt a hírt terjesztették, hogy a háboru első szelére száz részre szakadunk, sőt Budapestet magyar forradalom középpontjává tették meg. Azalatt pedig a magyar katona, az osztrák katona, meg a német katona visszaszorították az orosz tulerőt és kimerítették, amíg végre alkalmas pillanatban Galícia keleti határáig rugtak vissza.

Most se akarunk az ellenség divatjára kezdeni. Lehetetlen észre nem venni az ellentéteknek mind élesebb színét az entente sajtójában; mindig egyre barátságatlanabb, érdesebb lesz a hang, amellyel egymás közötti ügyeiket tárgyalják. Lehet, hogy ezek tényleg a szakításához vezetnek. Ez már az ő dolguk. A mi dolgunkat lélekemelően, ragyogó tökéletességgel végzik: Mackensen, Linsingen, József Ferdinánd királyi herceg, Szurmayer, Pflanzler-Ballin, akik vetekedve viszik seregeiket a végső ellentállásra gyürköző oroszok ellen.

Az azonban kétségtelen, hogy a vérszerződés vesztett erejéből. Az az egyezmény, amelyben kemény pontozatokba foglalták, hogy osakis együtt köthetnek békét, külön egyik se. Ehhez bizonyára hozzá kellett kötni magát az entente társaságába belépett harmadiknak, Olaszországnak is. Ime, a híradások, amelyek az egyes entente-államok hangulatáról számolnak be: Anglia megunt a háborut.

Természetesen, csak úgy léphetne atól vissza, ha az presztizsének, a nagy látszatnak megóvása mellett történhetnék. Erre most lenne az alkalom. Amerika beszünteti a municiószállítást, miután nem tud elzárkózni a közhangulat elől, amely Bryan lemondó levelében is kifejezésre jutott — és erre Anglia, a „tengeren túli fajtestvérekre” hárítva a felelősséget, szakít a háborúval.

A legnagyobb az elkéseredettség Oroszországban. Valóban, a legtöbb vért ez áldozta a háborúban. A pétervári lapok nyíltan, a szigorú cenzúra türelmével panaszzolják, hogy Angliára csak játék a háború, Franciaország meglepszik az álló harccal, Oroszország azonban a legjobb emberanyagát pazarolja az entente érdekében. Sőt állítólag már a cár is csodálkozásának adott kifejezést, afölött, hogy szövetségesei semmi eredményt nem tudnak elérni.

Olaszország pedig, a nagy esaló, úgy érzi, hogy be van csapva. Neki azt mondták, hogy a központi hatalmak teljesen kimerültek, hogy Ausztria-Magyarország éhinség előtt álló,

ellentállásra teljesen képtelen ország, a melytől gyerekjáték lesz elvenni mindent, a mire csak Olaszországnak étvágya van. Arra, hogy egyenlő erejű, fegyverbiró és kemény ellenféllel kerüljön szembe, — Olaszország aligha vállalkozott volna. Világos, hogy a ravasz Itáliát megtévesztették.

Szerbiáról nem is kell említést tenni. A szerb lapok egyre eregetik a ballon d'essai-kat a monarchia békeajánlatairól, a melyek nincsenek, de a melyekről a szerbek nagyon szívesen vennék, ha lennének.

Hogy sikerülni fog-e az entente bomlását föltartóztatni és hogy meddig sikerül, azt nehéz megjövendölni és mi nem is sokat törődünk vele. A harcot folytatjuk és a Hadak istene állandó kedvezésével segíti elszánt csapatainkat. Az orosz foglyok rohamosan növekvő száma mind jobban illusztrálja Nikolajevics Miklós hadseregének morális gyöngeségét. Előre megyünk. És a nehéz, diadalmas ut végén mindegy lesz, hogy az egész ententetel kötünk békét, vagy annak egyenkint letört országaival.

Nem marad hus nélkül Arad.

(A Neuman Testvérektől vásárol a város. — Újabb ár-megállapítás. — Nem indokolatlanul drágít a bizottság.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Az árszabályozó bizottság ma délután tartott ülésén Varjassy Lajos polgármester bejelentette, hogy telefonértesítést kapott a mezőhegyesi állambirtok igazgatójától, amely szerint a miniszter hozzájárult ahhoz, hogy a disznókat Arad városának a kívánt olcsóbb árért, 3.80 K. engedje át.

— Mintán a mezőhegyesi marhaállomány — mondotta a polgármester — elhogyott a Mezőhegyesről hizott marhát ismét csak július végével kaphatnánk, időszerűnek tartottuk a Neuman céggel a tárgyalásokat megindítani. A bizottság kiküldötte Glück és Mányi mézesárosokat a marhák megtekintésére s ők ma délelőtt nekem referáltak, hogy a marhaállomány igen jó, első minőségű.

A polgármester ezután beszámolt arról, hogy délelőtt kint volt a Neuman gyárban s tárgyalásokat folytatott. A cég ugyan jobban szeretné, ha nem a város venné meg marhaállományát, de miután Arad szorult helyzetben van, hajlandók szükségletét fedezni július végéig. A városnak hetenként husz-huszonöt marhára van szüksége, amelynek árát a cég hat órai koplalás után 3.20 fillérben állapította meg.

— Ez az ár — mondta a polgármester — kissé drága s ezért saját magam megnyugtatóra telefonáltam a mezőhegyesi ménesbirtokhoz az iránt, hogy nem volnának-e hajlandók a már félig hizott marhákat már most átengedni. Azt a választ kaptam, hogy a marha még igen gyenge s ezért nem szívesen adnák már most el, de szükség esetén átengedik 3.20 fillérért ab Mezőhegyes 7 százalékos engedménnyel. Szóval miután ehhez még fuvar költség is hozzájárul, jelenleg a mezőhegyesi marha sem lenne olcsóbb.

Varjassy Lajos dr. konstatálja, hogy a bizottság nem emeli indokolatlanul az árakat.

Ha a hatóság nem lépett volna közbe, sokkal kevesebb hus lenne s az sokkal drágább volna. Hogy a közönséggel szemben ezt bebizonyítsák és saját lelkiismeretüket megnyugtassák, indítványozza, hogy a legközelebbi hetivásáron vásároljanak két-három marhát s azokkal végezzenek próbavágást és kalkulációkat.

— A hatóság megtett mindent — mondotta — amit a jelen helyzetben megtehetett. Amíg az államtól olcsó marhát kaptunk s azt élveztünk, addig a többi városban szukoesezive igen magasra emelkedtek az árak. Most ez a kedvezmény egyszerre megszűnik s miután mi két-három hónapon keresztül a legjobb húst igen olcsó áron kaptuk, egyszerre lényegesen kell majd emelnünk a hus árát.

Loopold Zsigmond szólalt föl ezután: Sokszor támadtak már bennünket — mondotta — kigyót, békát kiabáltak ránk, azt mondták, hogy alig tette rá a hatóság a kezét valamire, rögtön emelte az árakat. Ezért én is hozzájárulok Varjassy dr. indítványához: a jövő pénteken a hetivásáron vásároljunk két marhát s számítsuk ki, mennyibe kerülne egy a hus.

Az indítványt a bizottság elfogadta s hozzájárult ahhoz, hogy a város megveszi a Neuman-cég egész hizott marha készletét, 151 darabot, hat órai koplalás után 3.20 K. árban s a mennyiségét július hó végéig hívja le.

A polgármester ezután rögtön telefonbeszélgetésbe lépett a céggel, amely a feltételeket egy kivétellel elfogadta: a cég ragaszkodott ahhoz, hogy a mennyiséget július 15-ig hívja le a város, miután nincs kizárva, hogy a szeszgyár üzemét július 15-ével néhány hétre beszünteti s akkor a marhákat tovább hizalni nem lehet. A bizottság ebbe a feltételbe is belement s holnap már a Neuman-féle marhákból tíz darabot levágnak. A bizottság holnap délután fogja megállapítani az árakat, de hozzávetőleges kalkuláció szerint annyi már sejtethető, hogy a hus ára holnapról kezdve Aradon az újabb megállapítás szerint kilónként 4.80—5.80 korona közt lesz. A legolcsóbb, a szegyhús négy korona hetven-nyolevan fillérbe fog kerülni, míg a jobb részek öt korona negyven és nyolevan fillérbe fognak kerülni.

Orosz forradalmárok pusztítják a hadianyag-gyárakat

(Az orosz hadsereg összeomlása. — Teljes a telfordulás a cár birodalmában.)

Avirau tudósítás.

Szófia, június 15.

Egy jól értesült katonai személyiség, aki most tért vissza Pétervárra tett utazásáról, érdekesen nyilatkozott Oroszország hangulatáról.

Az orosz társaság minden rétegében igen nyomott a kedv, mert már kétségtelennek tartják, hogy Oroszországra nézve kedvezőtlenül fog végződni a háború. A pesszimizmus már olyan nagy volt, hogy Przemysl esete is alig festette sötétebbre a lelkeket.

Az orosz hadseregben a demoralizáció egyre jobban terjed. A tiszt hiány folyton végzetesebb lesz. Most még csak az egészen fiatal zászlósokban és a tábarnokokban van bőség. Még nagy emberanyag van ugyan tartalékban, de nincs katonailag kiképezve. Amiben azonban a legnagyobb a hiány, az a hadianyag. A forradalmárok a Putilov-művek nagy részét összerombolták s ezt a merényletet bejelentették telefonon a Novoje Vremjának.

Nemrég a Moszkva melletti puskaporgyár ellen is merényletet kíséreltek meg. Földalatti folyosót építettek a gyárig, melyet dinamittal akartak a levegőbe röpíteni... A forradalmárok tervét az utolsó pillanatban fedték föl. A rendőrség gyanúval illette s Moszkvában lévő németeket és osztrákokat is azért összefogdosták és Szibériába küldték őket.

Oroszország különböző centrumaiban a belső szervezés hiányossága folytán nagy inség támadt. Számos helyen nincs hus, só, cukor, petróleum és spiritusz, s a hatóságok a szállításban beállt zavarok következtében nem bírják orvosolni a bajt.

Azzal az ürüggyel, hogy ezeket a mizériákat megszüntessék és a hivatalnokok korrupciójával felvagyék a harcot, egyes városokban szervezettek alakultak, amelyek szoros érintkezést tartanak fönn maguk között. Ezek a szervezetek (Zamskij Zjuwas) az adminisztratív hatalom egy részét is magukhoz ragadták. A kormányt ezt a mellékkormányt természetesen rossz szemmel nézi, mert gyakran keresztezi rendelkezéseit. A reakciónárius sajtó élesen támadja a szervezetek szövetségét s fölösztásukat követeli azon a címen, hogy államellenesek.

A harctérről hazatérő földműveskatonák közt azt a hitet terjesztették el, hogy a háború után földdel ajándékozzák meg őket. Mivel a parasztkatonákból nem igen irtható ki ez a meggyőződés, a hatóságok azt mondják nekik, hogy előbb a hazaáruló zsidókat agyon kell verni, hogy birtokaikat szétoszthassák. Ezért aztán egész Oroszországban napiranden vannak a rettenetes pogromok. Az orosz lapoknak az a megszokott jelentése, hogy egyes városokból eltávolították a zsidó lakosságot, nem egyebek, mint az orosz hatóságok által rendezett hihetetlenül véres pogromok nyílt formában való bejelentése.

Moszkvában és Pétervárott igen elkéseredett a hangulat a kormány és a hadvezetőség ellen. Ennek ellensúlyozására fölvetették a koncentrációs kabinet eszméjét. Azt hiszik ugyanis, hogy egy félig parlamentáris kormány megszünteti az elégedetlenséget. Állítólag Miljukov kadetpárti vezér is helyet kapna a kormányban, barátai azonban azt hiszik, hogy vissza fogja utasítani a miniszteri tárcát.

Hogy az események hova fognak fejlődni a belső Oroszországban, nehéz megjósolni. Annyi azonban bizonyos, hogy az orosz hadsereg ereje lefelé hanyatlik és felhők tornyolódhatnak az égboltozatra, a melyek vihart rejtenek magukban.

Kijózanodtak a háborút kívánó olaszok.

(Kléhezett ellenséggel akart harcolni Itália. — Három heti véres harc eredménytelensége.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, június 15.

Lugano. Az olasz sajtóban mindjobban kifejezésre jut az a nagy csalódás, amely Itáliát a háboruba lépés óta érte. Az olaszok arra számítottak, hogy Románia szintén beavatkozik a háboruba és hogy a Lusitánia ügy miatt Amerika megszakítja a diplomáciai viszonyt Németországgal. Harmadik csalódása Olaszországnak a központi hatalmak galíciai döntő sikere és ezért csak igen sovány vigasztalás az a pétervári hír, amely azt hirdeti, hogy a központi hatalmak kimerültek és kimerülésükön az sem segít, ha közben meghódítják Lemberget.

Genf. A háboruspárti milanoi lapok heves támadásokat intéznek az olasz hadvezetőség ellen. A *Corriere della Sera* azt írja, hogy az olasz hadsereg ma is ott tart, ahol három het előtt volt. Kétségtelen azonban, hogy a feladat igen nehéz. — Az *Italia* szerint a legnagyobb baj az, hogy az olaszok lebecsültek az ellenséget. Az entente sajtójából hónapok óta azt olvasták, hogy a központi hatalmakat az éhínség fenyegeti és amikor Olaszország ebben a tudatlan háboruba bocsátkozott, arról kell meggyőződnie, hogy a monarchia hallatlan ellentámasztási erőt tud kifejteni.

Chiasso. A Stefani-ügynökség sugalmazott közlésben ova inti az olasz közönséget attól, hogy az *Italia* hadserege előtt álló feladatot lebecsülje, mert a munka, amely a csapatokra vár, igen nehéz. A háboru iskoláját már végigjárt csapatokkal állanak szemben az olaszok és a monarchia csapatai a tapasztalatból szerzett hadviselési tudáson kívül roppant nehezen megvívható hegyi állásokat tartanak megszállva.

Olasz kudarcok.

Innsbruck, június 15. Forcellina di Montazzo közelében egyik győngye előőrünket hajnalban egy ellenséges csapat megtámadta. Az előőrnök sikerült a tiszeresen nagyobb ellenséget, mely számos halottat és sebesültet vesztett, menekülésre kényszeríteni.

Komolyabb harc volt a Passo Paradiso mellett, ahol az ötödik alpin-ezred egy zászlóalja támadta meg egyik előőrünket. Az ellenség itt asánál több halottat vesztett, közülük egy őrnagyot, két kapitányt és két hadnagyot. Ezenkívül 48 foglyot is ejtettünk. Mi csak egy halottat vesztettünk, akit akkor löttek le az olaszok, mikor sebesültet akart kötözni állítani.

Berlin, június 15. Genfből táviratozzák: Olaszországban nagy lehangoltság észlelhető az olasz seregeket az Isonzo-vonalon ért folytonos kudarcok miatt. Hiába igyekeznek Cadorna leplezni a kudarcokat és hiába mentegeli magát a rossz időjárással és a nehézen járható tereppel, a közönség türelmetlen és csalódottak érzik magukat. A milanoi sajtó, amely a leginkább tüzel a háborúra, már kezd nagyon negszelidülni, sőt a sorok között már bizonyos

szemrehányás is észlelhető a hadvezetőséggel szemben.

Köln, június 15. Az olasz harotérről jelenti a *Kölnische Zeitung*: Az olaszok egyelőre sehol nem tudnak eredményt elérni. Amit a győzelemről jelentenek, az nem egyéb, mint csapatainknak az osztrák-magyar határt biztosító csapatokkal felvett harcai. Az osztrák-magyar határvédők nem kezdenek csatát, hanem az ellenség közeledtére harcolva, kötelességszerűen visszavonulnak állásaikba, ahova egyetlen olasz csapat nem jutott még el.

Semmitmondó az olasz jelentés.

Berlin. A *Vossische Zeitung* jelenti Rómából: Az olasz főhadvezetőség június 11-én kiadott jelentésében a front egyes részein tett előrehaladásokról számol be. A Monte Nero vidékén levő olasz csapatokat bekerítő mozdulattal támadás veszélyeztetve, amelynek elhárításában bersaglieriek és alpinik harcoltak. *Gradiscot*, amelyet a legelőre nyomult olasz csapatok már néhány napja elértek, most erősen megszállva tartják.

Repülőink olasz városok felett.

Berlin. A *Berliner Morgenpost* luganói tudósítója jelenti: Szombaton két magyar és osztrák repülőgép elszállt Mola di Bari fölé. A városban már több apuliai partvidéki helységéből jelezték az ellenséges repülőgépek közeledését, mire nagy lett a römület. Karabinierik és gyalogos katonák a tengerparton várták a repülőgépeket, de azok több mint ezer méter magasságban maradtak és a golyók nem tettek kárt bennük. Több bombát dobtak le, majd a Palazzo Alberto Tanga fölé emelkedtek s jól előzva, arra is bombát hajítottak. A kastély tulajdonosnője súlyosan megsebesült, egy ember meghalt és a községben is többen megsebesültek.

A két osztrák és magyar repülőgép ezután Polignano felé repült, itt is több bombát dobott le. Ebben a helységben egy asszony meghalt és egy gyermek megsebesült. A karabinierik itt is tüzeltek a repülőgépekre, de nem találták el. Monopoli helységre 9 bombát hajítottak, még pedig olyan ügyesen, hogy eltalálták a benzín- és az olajraktárakat, amelyek egy francia társaság tulajdona, egy vasúti hidat megrongáltak és a vasúttörést is érték. Egy nagy gabonaraktár kigyulladt. Az egyik leszakította egy ház erkélyét és a leomlott fal egy asszonyt és egy gyermeket megsebesített.

Hozzák az olasz sebesülteket.

Bern, június 15. A két utolsó napon Milánóban körülbelül 2000 olasz sebesült katonát hoztak, kizárólag alpiniket és határőröket. Sok sebesültet ápolnak Piemont határán levő üdülőhelyeken és még több olasz sebesült katonát helyeztek el Comóban. Minden szállodát, nyaralót, még ha külföldiek tulajdona is, a sebesültek számára rendeztek be. Témérdek sebesült tér vissza a tripoliszi harcokról. Most tudódott ki, hogy május 31-én és június 1-én Misuratánál elkezdődött csaták voltak. Ezekben az ütközetekben az *Avanti* szerint az

olasz csapatok 600 halottat és 400 sebesültet vesztettek.

Az első fogolyszállítmány.

Laibach, június 15. Vasárnap reggel ért ide az első olasz fogolyszállítmány, 2 tiszt és 165 közlegény, valamennyien a nápolyi 30. gyalogezredből valók. Az Isonzó mentén kerültek fogságba. Néhányuk még csak tizenhét éves. A felszerelésük hiányos, némelyiküknek az egyenruhája egészen lerongyolódott. Nagyon megörültek, amikor köpönyeget kaptak. Az egyik tiszt családjának Olaszországba levelet írt, amelyben közli, hogy esodával határos módon életben maradt. Zászlóalja teljesen elpusztult. Egészen meglepődött azon a jó bánásmódon, a miben az ellenség rézesíti.

Házi-tolvajok

egy aradi nagykereskedőnél

(Ötezer korona értékű bort, pezsgőt, csomagot loptak. — Cselédek tolvajbandája.)
Az *Aradi Közlöny* tudósítója.

Arad, június 15.

Nagyobb arányú lopásnak jött nyomára a múlt héten az aradi rendőrség. Egy kisebb lopási ügyben tett feljelentés alapján nyomozást indítva megállapította, hogy Szabó Albert aradi üvegnyagykereskedőt egyik segédje a cselédséggel összejátszva hosszabb ideje lopkodta raktárát fosztogatva s onnan nagyobb mennyiségű és értékű árut lopott el. A rendőrség erőlyes kézzel vezetve a nyomozást már az áruk nagy részét is megtalálta a tetteseknél és azok rokonaínál.

A múlt héten Szabó Albertné rájött arra, hogy pincéjéből tízennygy üveg finom bor hiányzik. Gyarut fogva tovább kutatott s kiderült, hogy a pincéből még pezsgőt és egyéb dolgokat is elloptak. Anélkül, hogy valaki ellen pozitív gyanu merült volna fel, jelentést tettek az ügyről a rendőrségnek, amely természetesen elsősorban a házbeliekre irányította gyanuját.

A nyomozással megbízott Kovács detektívnek feltűnt, hogy Szabó Albert egyik segédje a kihallgatások során gyanusan viselkedett. Elkezdte faggatni a fiatalok segédét, aki előbb tagadott, de utóbb beismerett annyit, hogy neki a szobaleányok bort adtak. E nyomon tovább haladva megállapította a detektív, hogy a segéd, továbbá a két szobaleány és szakácsné, Major Agnes, Mágocsi Lidi és Salló Róza valóságos bűnszövetkezetet alkotva fosztogatták Szabó Albert raktárát.

Kiderült a maguknak a tetteseknek beismerésével is beigazolást nyer, hogy a segéd s a cselédek még a múlt év folyamán alkulcaot csináltak a raktárhoz. E kisebb segítségével majdnem minden éjjel felnyitották a raktárt s onnan a legkülönbözőbb értékes árut hordozták el. Az áruk nagyobb részét a tettesek aradi rokonaínál dugták el, akiknél azokat a rendőrség nagyrészt meg is találta. A detektívek sorra járva azokat a helyeket, amelyeket a tettesek megneveztek, mintegy ötezer korona értékű árut hordtak össze, de megállapították, hogy a házitolvajok még postán, vasuton is küldözgettek el a lopott holmiból. Így például Salló Róza egy nagy láda értékes árut küldött rokonaínak Csikszerevára.

A rendőrség egyelőre még folytatja a nyomozást. Valamennyi tettest előzetes letartóztatásba helyezték.

Arad város közüzemeinek villamosítása.

(Fényes Dezső előadói jelentése. — Csütörtökön tárgyalják a bizottságok.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

Csütörtökön délután ülnek össze a villamos, a pénzügyi és jogügyi bizottságok tagjai, hogy első érdemleges megvitatás alá vegyék Fényes Dezső előadói jelentését és javaslatát. Fényes — mint megírtuk — a múlt héten tartott ülésen mutatta be a jelentést és a bizottság a jelentés kinyomatását határozta el. A nyomtatásban is elkészült jelentést, amely tizenhét oldalra terjed, ma osztották szét a bizottsági tagok között, akiknek így van idejük az elaboratum tanulmányozására.

A tendencia, amely Fényes Dezső munkáján végigvonul, az, hogy a város vegye minden közüzemét saját kezelésébe. Példának egy Aradhoz hasonló lakosszámú bajor városra hivatkozik. Koncedáljuk, hogy ott mindez sikerült, de Aradon más tapasztalatokat tettünk, mert amit eddig házi kezelésbe vett a város, azoknál az üzemeknél arra a nézetre kellett jutni, hogy nálunk nem prosperálnak eredményesen a házi üzemek. Az egész előadói jelentésen végigvonul Fényes Dezső sokoldalúsága mellett az ő harcias temperamentuma és nem egy helyen jut kifejezésre a Marta ellen már máskor is elfoglalt álláspontja, amely személyes momentumokra is kiterjeszkedik. Az előadói tervezetből, amelyről pro- és kontra még élénk viták lesznek, a következő részleteket közöljük:

(Miért aktuális most a villamoskérdés?)

— Az 1915-iki esztendő Arad város történetében nemcsak a most dúló világháborúnak vonatkozásainál, hanem egész gazdasági közéletünkre való kihatásánál fogva is kimagasló jelentőségű. A vízvezeték tulajdonának megszerzése a közuti közlekedés reformjának váratlanul bekövetkezett sürgőssége és az a körülmény, hogy a villamos központi telep megváltására vonatkozó jogunk hosszú lekövethetőség után ebben az évben újból gyakorolhatóvá vált és hogy a most érvényben levő közvilágítási szerződés megújítása vagy felmondása kérdésében is az idén határozhatunk, nemkülönben az a tény, hogy pár rövid év múlva a gázgyár átvételével vagy további sorsával is foglalkoznunk kell, az elé a feladat elé állítják a város közönségét, hogy gazdasági életének ezen alapvető fontosságú tényezőit ebben a kedvező pillanatban, melyben semmi irányban lekövethetőség és a legcélszerűbb megoldási módok között szabadon határozhat, a közönség javára és a város gazdasági érdekeire nézve a legelőnyösebb módon használja ki és esáltal a város anyagi jólétének biztos és szilárd alapjait hosszú időkre kihatón vesse meg. Ebben a nehéz időben az elhamarkodott lépések éppoly káros kihatásuk lehetne a jövőre nézve, mint a tétlen késedelemnek s épen ezért szükséges a kérdéseket eivileg már most előre eldönteni, s kellő időben való kivitelükre az előkészületeket megtenni.

(A villamosításra váró üzemek.)

Az első és legfontosabb elv, amelyhez e fontos kérdések tárgyalásánál, mint szilárd alaphoz kell ragaszkodnunk, az, hogy ezek a kérdések csak a saját szempontjukból tárgyalandók és oldandók meg. A második és fontoságában az elsővel egyenrangú alapelv gyanánt azt kell követnünk, hogy egységes, szerve-

sen felépített üzempolitikának vehessük meg az alapjait.

Ezek előrebocsátása után legyen szabad felsorolnom azokat a részint már birtokunkban levő, részint a megszerzésre alkalmas üzemeket, amelyek a város érdeksphaerájába tartoznak és amelyeknek birtoka vagy koncessiója a város anyagi érdekeire befolyással lehet.

A birtokunkban már meglévő üzemek:

- a vízvezeték,
- a csatornázás,
- a jéggyár,
- a léghűtő és
- a közuti személy- és teherközlekedés.

Megszerzés vagy koncessió szempontjából fontosak:

- a villamos köz- és magánvilágítás,
- a légszuszszel való köz- és magánvilágítás,
- a villamos erőátvitel és
- az ipari gáztermelés (tűtés és erőátvitel számára.)

A felsorolt összes üzemek, egynek, a légszuszgyártásnak kivételével olyan természetűek, hogy villamos energiával nemcsak közös központi telepről és közös központi igazgatással tarthatók fenn és vezethetők, hanem egymást a szó legteltjesebb értelmében szervesen is kiegészítik. Főképen nappali üzemek: a vízvezeték, a csatornázás, a közuti közlekedés és az erőátvitel egy része. Főképp éjjellek: a köz- és magánvilágítás, az erőátvitel éjjeli üzemeknél (nyomdák, sütőműhelyek). Időhöz nem kötött és így a központi telep egyenletes megterhelésének érdekében eltolhatók: a jéggyártás és a léghűtők. Az üzemek e csoportosításában az egyensúlyt úgy télen mint nyáron a két legfontosabb és legnagyobb üzem: a nappali közlekedés és az éjjeli világítás állítják helyre és teszik az üzemet együttesen egyenletessé. Ez a két üzem együtt a termelést és adminisztrációs költségeket a legalacsonyabbra redukálja, míg külön-külön természetesen mindketten maximális költségeket igényelnek és minimális nyereséget nyújtanak.

A jelentés Fürth bajor város üzemait említi fel példának, azután pedig nagy részletességgel azzal foglalkozik, hogy az autobus közuti közlekedést és a villamos vasutat állítja szembe.

(Önálló üzem, áramvásárlás, villamosstelep megváltása.)

A kérdések komplexumának megoldására három alternatív javaslatot ajánl Fényes Dezső:

— Azon esetekben, ha a törvényhatóság kimondaná, hogy a vízvezeték, csatornázást, jéggyárat, léghűtőt, közuti közlekedést, középületeinek és utcáinak világítását és esetleges magánvilágításon kívül a kizipari erőátvitelt saját üzemében egyesíteni akarja, a vízvezetéki és csatornázási kazán- és gépháznak ugyanis elkerülhetetlen felújítása céljából szükséges volna a mondott közüzemek ellátására alkalmas központi telepet a mostani épületben elektromos üzemre berendezni, s az ehhez szükséges gépeket haladéktalanul már most megrendelni; az ezek megszerzéséhez szükséges költség a vízvezetéki perben hozott ítélet alapján legnagyobb részben már is a város rendelkezésére áll.

Abban az esetben, ha a város a gépház és a közvilágítási hálózat berendezésének költségeit nem kívánná a magából befektetni, a fenebb mondott üzemeknek árammal való ellátására nézve az Aradi Villamosági R.-t.-al kellene szerződésre lépnie, mely szerződés alapjául a most érvényben levő közvilágítási szer-

ződés 8. pontjának 2. bekezdésében megállapított árszabás szolgálhatna, természetesen azzal a módosítással, hogy ezek az árak más magyarországi városokban érvényben levő árak határára még leszállítandók legyenek. A Villamosági Részvénytársaság koncesszióját az esetben meg kellene hosszabbítani, viszont a város részesedést kötné ki a társaság jövedelméből.

Az előbb említett két megoldási módnál azonban a városra nézve kétségtelenül még sokkal előnyösebb az volna, ha a város, az idén újból megnyílt jogának gyakorlásával az egész villamos telepet a koncesszió-szerződésben lefektetett elvek alapján magához váltaná s ez által olcsó áron igen jól jövedelmező vállalat birtokába jutna, mely összes közüzemeit olcsó energia-forrással láthatná el, s emellett oly nagyszabású ipari és szociális természetű intézményeket is volna képes fenntartani, amelyek magánvállalkozás révén egyáltalában nem is létesíthetők.

(Az előadói javaslat.)

Az előadói javaslat a közgyűlés elé indítványt kíván terjeszteni: 1. a felsorolt üzemeknek „Arad város közüzemei” címen egyesítése, 2. villamosítása tárgyában, 3. szükséges felszerelésekre és 4. a központi villamos telep felszerelésére versenytárgyalás hirdetésére, 5. áramvásárlás ügyében parallel tárgyalásokra, 6. a villamosstelep megváltásának előkészítésére, 7. a közvilágítási szerződés felmondására, 8. a villamosstelep megváltás három szakértőjének megnevezésére és végül 9. arra, hogy e határozatok csak birtokon kívül felelősek legyenek és hogy az előzetes bizalmas tárgyalásokra a szakbizottság Lőcs Rezső szakbizottsági elnök vezetése alatt Jegesi Károly dr. tiszti főügyészt, Fényes Dezső előadót, Zidor Imre gépüzemigazgatót és Herrling Gyula városi főmérnököt küldje ki.

Megcsalják a hadbavonultak családtagjait. (Az aradi Vörös Kereszt Egylet figyelmeztetése.) Azok a szörványosan mutatózó panaszok, amelyek lelketlen emberek által megosztott és megkárosított családok részéről hangzottak el, az aradi Vörös Kereszt Egyletet a következő figyelmeztető felhívás kiadására indították:

— Szomorú tapasztalataink vannak arra nézve, hogy a háborús állapotot egyes emberek a saját javukra igyekeznek kihasználni. Kötelességünknek tartjuk megvédeni a hadbavonultak családjait minden lelketlen megkárosítás és megsarcolás ellen, ezért a lapok újján figyelmeztetünk mindenkit, hogy sebesült és beteg katonák Aradra utalását csak a katonai parancsnokság és a Vörös Kereszt Egylet kérheti. Tehát mindenki más, aki ilyen megbízatást tragára vállal, csak az amugy is szegény emberek megkárosítására törekszik, de a feladatnak nem képes eleget tenni. A hadbavonultak családtagjai azzal a kérelemmel, hogy a megsebesült hozzátartozóikat más városból Aradra küldjék, csak Gidofalvy Béla dr. törzsorvoshoz (Lyceum kórház) és a Vörös Kereszt Egylet (Ferdinánd-utca 3., Ferdinánd-utca 7. és Andrássy-tér 21., I. em.) forduljanak közvetlenül, minden kérvény nélkül, ahol nagyon szívesen és teljesen díjtalanul végzik el az átadás munkáját. Figyelmeztetjük egyben a hadbavonultak családtagjait, hogy az államségély ügyében közvetlenül forduljanak vagy a rendőrséghez, Hoffmann Győző rendőrhadnagyhoz, vagy a polgármesteri hivatalhoz s ne bízzák kérésüket, panaszukat közvetítőkre, akik megfizetik magukat, de megbízatásuknak nem tesznek lelkiismeretes eleget. A Vörös Kereszt Egylet különben minden tekintetben rendelkezésére áll a hadbavonultak családtagjainak. Arad, 1915. június 15. Vászárhelyi Janka, az aradi Vörös Kereszt Egylet elnöke.

Semmi sem lesz a kofa-sztrájkból.

(Ujaradon is üldözik a piaci uzorát. — Az aradi bolgár kertészek a piacon. — Maximális élelmiszer árak. — Piaci kupeckedés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 15.

Megírjuk ma, hogy az az erélyes fellépés, amellyel a rendőrség véget vetett az aradi piacon az uzorának, arra birt egyes falusi árusokat és kofákat, hogy sztrájkot kíséreljenek meg. Hétfőn, amely nap mindig gyengébb a piac, különösen feltűnő volt, hogy milyen üres volt a Szabadság-tér és a Tökőli-tér: a kofák birodalma. Azonban ez az ijesztésnek szánt sztrájk-kísérelt nem ijesztett meg senkit. Se a közönséget, amely tudja, hogy ha valamiről tisztességesen és eredményesen gondoskodnak Aradon: úgy az aradi piaci uzora letörése; se a rendőrséget, amelyik kitartással halad azon az előre megállapított úton, amelynek idáig csak kedvező eredményeit tapasztalta az aradi közönség.

A kofáknak és a túlzott áráktól már elkapott falusi termelőknek bele kell törődni abba, hogy Aradon ezentúl nem zsákmányolhatják ki a közönséget tetszésük szerint, hanem be kell érniük a még mindig igen tisztességes polgári haszonnal. A rendőrség piaci akciója eddig sem gátolta, ezután sem akarja megakadályozni azt, hogy akár a termelők, akár a viszontelárusítók megfelelő haszonnal ne adjanak túl áruikat, de a szemérmetlen árdrágítók és határt nem ismerő piaci uzorások ellen továbbra is a legnagyobb szigorral lép fel. A piaci rend és a drágaság megszorítása érdekében Green Nándor főkapitány, az eddig kivezényelt négy rendőrtiszviselő mellé még újabb tisztviselőket küldött ki, hogy felváltva ellenőrizzék a piacon történőket.

Ma teljesen rendes képe volt a piacnak, a még talán „sztrájkoló” egypár árus elmaradása fel sem tűnt, azonban sokkal örvendesebb nyoma mutatkozott a rendőrség munkájának: a piaci árusok kezdik belátni, hogy az árak megállapítása ellen nem sok eredménnyel tiltakozhatnak és már legtöbbször becsületesen be is tartják a megszabott árakat. A rendőrség emberei ma több alkalommal megfigyelték, hogy a kofák szigorúan alkalmazkodtak az új burgonya, zöldségtétel megállapított árához és olyankor sem tettek kísérletet drágább eladásra, ha nem láttak közelben rendőrt. Legtöbb nehézséggel megy az árak leszorítása a baromfi piacon. A majorságárusok a legnagyobb hanguk és szitkozódva, gorboságokkal beszélnek arról, hogy „a városi urak egyenek kukoricalisztet, ne akarjanak húst enni.”

Az ujaradi főjegyző a termelőkkel és kofákról.

Jelentettük már, hogy a hatóság erélyes fellépése miatt az ujaradi kofák nagy hangozattal fenyegetőztek és kijelentették, hogy sztrájkot kezdenek, ha a rendőrség „nem hagyja őket békében”. A mai piacon ugyan nem mutatkoztak a sztrájk előjelei, mert a kofák teljes számban megjelentek. A haragjuk azonban még mindig nem lohadt le és mosdatlan szájjal kiáltoztak:

— Majd megmutatjuk mi az aradiaknak, hogy nem kapnak enivalót. Mi ujaradiak összeheszelünk és legalább tíz napig nem hozunk portékát Aradra, hanem otthon adjuk el. Az ujaradi bíró azt mondta nekünk, hogy otthon olyan áron adhatjuk el a portékánkat, ahogy tudjuk. A kukoricáért literenkint 24

krajcárt is kérhetünk otthon. Majd meglátják az aradi nagyságák, meg a rendőrök, hogy mit tudunk mi!

Mivel napok óta kísért az ujaradi kofák sztrájkja, kérdést intéztünk Ujarad érdemes főjegyzőjéhez, hogy megvalósítható-e ez a Maros tulsó partján? A főjegyző érdekes válasza a következő:

— Semmi okuk sincs az aradiaknak, hogy megijedjenek a mi kofáink fenyegetésétől. A sztrájkjukból semmi sem lesz, mert ha Aradra nem viszik az élelmicikkeket, akkor itt ugyan nem tudják eladni. Mi a legnagyobb szigorral léptünk fel a kofák, a mesterséges árdrágítók ellen. Eppen ma indítottunk eljárást öt kofa ellen, mert drágán adták el a kukoricát. Mi különben már régen életbeléptettük az elővásárlási tilalmat s nem engedjük meg, hogy reggel 6 óra előtt egyáltalán vásárolhasson az olyan egyén, akiről tudjuk, hogy tovább adja az árucikkeket. Nálunk ugyanis hajnali négy órakor kezdődik a piac és reggel 6 órakor már nagyon gyér a forgalom. Legutóbb tizenöt kofától vontuk meg Ujaradon az iparigazolványt s ezek most már nem üzhetnek árdrágító kofálkodást. Nekünk az a célunk, hogy lehetőleg kiküszöböljük a kofa-rendszert (már amelyik kofa uzorára dolgozik) és azt akarjuk, hogy a közönség direkt a termelőtől vehessen élelmicikkeket, mert akkor olcsóbban jutnak ahhoz. Ezt az intézkedést a fogyasztók nagyon helyeslik, mert a termelők igazán nem túlzott áron adják el cikkeiket. A termelők között van például Filipp János képviselőnk felesége is, aki szintén igen sűrűn megjelenik az ujaradi és aradi piacon, de sohase kér túlzott árakat terményeiért; épp így tesznek a többi termelők is. Ha Arad hatósága intézkedik, hogy az ottani élelmiszer-kereskedők ne vehessék el a cikkeket a termelőktől, akkor jól meg lehetne oldani az élelmiszer kérdését.

Piaci árusításra szorítják az aradi bolgár kertészeket.

Panasz merült föl amiatt, hogy az Arad tulajdonában lévő földeken gazdálkodó bolgár kertészek nem hozzák be kerti cikkeiket az aradi piacra. A főkapitányság a mai napon intézkedett, hogy Moldován Odón rendőrhadnagy kimenjen a gáji bolgár kertészekhez és figyelmeztesse őket arra: a hatóság csak olyan feltételek mellett adta bérbe a földeket, ha az aradi piacra szállítják a terményeket. Amennyiben a rendőrség meggyőződik róla, hogy a bolgár kertészek, vagy az aradvárosi földeken gazdálkodó más kerti bérlők nem az aradi piacra hozzák cikkeiket, vagy pedig kereskedőknek adják el nagy mennyiségben, akkor intézkedni fognak a szerződés azonnali felbontása érdekében.

A piaci árak maximálása.

A tanács legközelebbi ülésén tesz eleget a közgyűlés határozatának, amely a piaci legfontosabb élelmicikke árának maximálását rendelte el. Arra nézve, hogy a maximális árak megállapítása miképpen történjen, még nincs a tanácsnak kialakult véleménye. Green Nándor főkapitány, akit a tanács a maximális piaci árak tekintetében véleményadásra megkeresett, azon az állásponton van, hogy ezt a

kérdést a legnagyobb óvatossággal kell intézni. Az élelmi cikkek árának maximálása, tekintettel az egyes termények, vetemények időszakonként szaporodó mennyiségére folytonosan újabb megállapításokat kívánna és emellett nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy a túlságosan alacsonyra, vagy a más városokhoz viszonyítva alacsonyra szabott maximális árak a piaci forgalmát bénítanák meg.

— Ma is azon a véleményen vagyok — mondotta a főkapitány — hogy a kivitel korlátozása, hatósági engedélyhez kötése a legjobb eszköz a piaci árak szabályozására. Amint meg van szorítva annak a lehetőség, hogy Aradról csupán a máshol elérni remélt magasabb árak kedvéért kivigyenek élelmi cikkeket, tekintet nélkül az aradi fogyasztók igényeire, be kell következni önmagától az árak alábszállásának.

A kényelmes háziasszonyok és a drágaság.

Zikó János a városi fogyasztási adóhivatal vezetője juttatta el hozzánk a piaci drágasággal foglalkozó alábbi sorokat. A benne elmondottakat nem mindenben — az összevásárlókra vonatkozóan egyáltalán nem — osztjuk, de kétségtelen, hogy az, amit a levél írója elmond, csakugyan hozzájárult az aradi piaci drágasághoz.

— Minthogy sok szó esik arról, hogy mennyire jogosult vagy jogosulatlan a jelenlegi piaci drágaság, én is merészséget veszek magamnak, hogy arról szóljak: melyek a jogosultnál tetemesen nagyobb áremelkedést előidéző okok.

Az első és legnagyobb foku előidézője az áremelés túlságos voltának a piaci kofálkodás és kupeckedés. Ennek létezését a közönség a piacon észreveszheti és mégis csak azt itéli az áraknak rendes mederben tartására sérelmesnek, hogy vannak ugynevezett összevásárlók, a kik a piaci árakat, majorságot, tojást és konyhakertészeti növényeket összevásárolnak és a városból elszállítanak, de nem veszik észre a kofa és kupec rendszert. Baráti körben sokszor vitatkoztam a felett, hogy az el- vagy kiszállításra vonatkozó bevásárlás elé kell-e vagy nem akadályokat gördíteni. Még ha egyedül is maradtam véleményem mellett, nem tartottam azt szükségesnek és ezen álláspontom mellett maradok jelenleg is. A heves vitában indokaim meghallgatása nélkül többször kikaptam, különösen egy-egy jó háziasszonytól.

Minthogy azonban ezen papiros valamivel türelmesebb a talán az olvasónak is lesz elegendő türelme, tehát megpróbálom véleményemet indokolni.

Hol van nagy kínálat? bizonyára ott, a hol nagy a kereslet és csakis a nagy kereslet idézi elő azt, hogy a termelés és behozatal folytán fokozódjék. Az esetben, ha már 20 év előtt az összevásárlás s ezzel a kivitel tilos lett volna, elképzelhető lenne-e az, hogy az ujaradi konyhakertészet oly nagy dimenziót vegyen s akadt volna-e Arad területén vállalkozó ki konyhakertészettel foglalkozzék. Igaz, hogy eddig a városi és az egyoldalú bolgár kertészetten kívül sajnos, csak kettő van, de az is 100 hold termelésével jön a piacra.

Mit volna a tilalom maga után? Ujarad termelői nem hoznának Aradra semmit, vagy a mit áthoznának duplaárért adnák csak, minthogy rendes árért otthon is eladhatja az összevásárlónak. Így van ez ma is, mert a mi Aradon alig lehet tojást vásárolni, addig Ujaradon, a hol több összevásárló szedi a tojást,

lehet venni annyit, a mennyi csak kell. E szerint jól megfontolandó, hogy oly intézkedés ne történjen, a mely a behozatalt megemlíti, mert akkor úgy jár Arad a föld piaccai is, mint a gabona piaccal, hogy a környékbeli falvakban lesz a nagy piac.

Másként áll a kofarendszer dolga. Ez csak drágít, mert forgalma sem a termelést, sem a fogyasztást nem befolyásolja, csak az árakat emeli. Ez ellen kell védekezni, a mi egyidejűleg a munkaerő hiányon is segítene. Mindenek előtt tiltsa el a város a kofák házalását, minthogy ezek a kofák drágítják legjobban a piacot, mivel nekik mindegy, hogy mennyit adnak a majorságot, vagy a veteményekért, hiszen a piacra nem járó kényelmes háziasszonyok a magas árat is megtízetik.

Mint „operett mészárosnak“ alkalmam volt reggel fél öt órakor látni, hogy milyen sok dologkerülő kofaasszony igyekszik egy-egy tolokocsival a piacra, hogy kocsiját tele szedje olyan terményekkel, melyekre a kényelmes nagyságának szükségük van, s nem gondolva azzal, hogy mily árt fizetnek, mert behajtják azt a még akkor kényelmesen alvó hölgyektől. Ha valaki kétkedik ebben, úgy annak valószínűleg meggyőződhetik reggeli 5 órakor a piacon, és ha figyel, úgy látni fogja azt is, hogy a kofák még egymásra is licitálnak. Ugyan ez, de fokozottabb arányban látható a majorságpiacra, itt a kofák tulkapása már annyira megy, hogy a saját szükségletét fedezni szándékozó vevő egy falusi elárúsítót meg sem közelíthet és csak azt veheti meg, amit a kofák ott hagynak, azaz a tetemesen silányabb jószágot, vagy azt, amelyért az elárúsító túl magas árat követel. Így van a gyümölcs-piacra is. A kofálkodást általában megtiltani azt hiszem nem lehet, de nem is volna célszerű, de okvetlen olyképp kell megrendszabályozni, hogy a szegényebb körülmények között élő lakosságnak ártalmára ne lehessen. Igen sok dologkerülő férfi feleségének kofálkodásából él. Ha tehát ez kellő intézkedéssel, a házalás teljes betiltásával megszoríthatnák, akkor azt hiszem, hogy a szentháromság mellett nem volna annyi seperi való, és mosónőket valamint munkásnőket is lehetne fel-fedezni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Hanny gyere vissza, minden meg van bocsájta. (Detektívkomédia az Urániában.) A nyári szezonnak eddig kétségkívül legsikerültebb bemutatója a színház tegnapi vigjáték-száma volt. A mosiközönös kedveltjei: Hanny Weisse és Oscar Sabo, egy szellemes, ötletes, kacagtató helyzetekkel teli detektívkomédiát játszanak el előttünk. Oszkár detektívnek készül és alapos reményei vannak, hogy nagy névre tesz szert. Nem is hisz főnökének, ki ügyetlensége miatt elbocsájtja, hanem most már önállóan működik. Megbizák egy eltűnt leány felkeresésével és valóban sikerül neki egy véletlen folytán megtalálni a keresett Hannyt. Egy híres sikkasztó kerül társaságukba és itt a véletlen megint segítségére siet Oszkárnak, bosszúból, hogy mulatságuk költségeit nem fedezi, a rendőrség kezére adja, persze nagy hangon kijelentvén, hogy a mulatság az ő cselvetése volt. — „3 napi egyes“ szenzációs vigjáték az Urániában. 5

* A Dardanellák mozifelvételei az Apollóban. Akár a mi sorsunk dőne el ott, oly izgatott várakozással és bizalommal tekintünk a Dardanellák felé, ahol az antant hatalmas hadihajói és partra tett csapatai vívnek meddő küzdelmet a törökök által szilárdan védett tenger-szorostól. Milyen nagyszerű lehet Törökország védelme, hogy vissza tudja venni az antant erőfeszítését. A hivatalos török jelentések-ből látjuk a török csapatok csodás lelkesedését és bámulatos erősségét, de nem ismerjük még

elméletben sem a Dardanellákért folytatott véres küzdelem színterét. Ezt a hiányt pótolja az Apolló színház szerdai új műsora, amelyen a háborús felvételek között látjuk a Dardanellákról és a Boszporusról készült eredeti, helyszíni felvételeket. A szerdai új műsoron kerül bemutatásra a két barát című nagyszerű társadalmi dráma is, amelyet az igazi életnek színteljeivel festett meg a szerző. 3

Románia szerződése jóakaratu semlegességre.

(Létrejön a megegyezés Bulgáriával. — Egy Balkán-állam se tart az entente-tal. — Szerbia hódítását Albániában.)

Távirati tudósítás.

Berlin, június 15.

A Kreuz-Zeitung megerősíti annak a híret, hogy Románia és a központi hatalmak között 1883. óta védelmi szerződése van, amelyet utólag Majorescu újított meg 1920-ig tartó érvényességgel. Ennek a szövetségi szerződésnek első pontja háború esetén jóakaratu semlegességet ír elő. A német lap sajnálkozását fejezi ki, hogy az elmúlt hat évben nem alapozták meg annyira ezt a szerződést, hogy Romániának magatartását már a most folyó háború kezdetén kétségtelenné tette volna.

Román-bolgár egyezkedés.

Páris, június 15. Rómából táviratozzák a Matinnak: A bolgár-román tárgyalások, úgy látszik, nagyon előrehaladtak. Bulgária már kijelentette, hogy nem ragaszkodik ahhoz, hogy azt az egész területet visszakapja, amit a bukaresti béke következtében elvesztett.

Szófia. Derussi román követ vasárnap Bukarestbe utazott. Elutazása előtt meglátogatta Radoszlavov miniszterelnököt, a kivel hosszabb ideig tanácskozott. Az újságok közlése szerint a miniszterelnök kijelentette, hogy Bulgária mindenkor kész arra, hogy barátságosan megegyezzen Romániával, ép így hajlandó arra is, hogy a kölcsönös vasúti forgalom kérdését, a mely a bolgár kereskedelmnek meglehetősen kárt okozott, meglehetősen rendezzék.

Bulgária nem csatlakozik a négyes entente-hoz.

Milano, június 15. A négyes szövetségnek Bulgáriával való tárgyalásáról ezt jelentik Szófiából a „Corriere della Serra“-nak: Bulgáriát nagy távolság választja el a négyes szövegtől, mert követelési messze tulmennek a négy nagyhatalom ajánlatán. Bulgária hangoztatja, hogy elsősorban meg kell szüntetni azokat az igazságtalanságokat, a melyek a londoni szerződés, a pétervári jegyzőkönyv és a bukaresti béke folytán érték. Mivel pedig ezeknek a sérelmeknek orvoslása Szerbia, Görögország és Románia területi csökkentése nélkül lehetetlen vagy a valószínűség, hogy a Bulgária és a négyesszövetség közti tárgyalásoknak nem lesz eredménye.

Bukarest, június 15. A Seará-nak szófiai megbízható forrásból a következőket jelentik: Az entente minden törekvése, hogy Bulgáriát megnyerjék, mindeddig kudarcot vallott. A Duna déli királysága ma inkább meg van győződve róla, mint bármikor, hogy csak a központi hatalmak győzelmével tudja nemzeti érdekait megvalósítani. Bulgária éppen ezért Németország, Magyarország és Ausztria, valamint Törökország irányában való jóindulatú semlegességét megőrzi, a míg Macedónia elfoglalásának kedvező pillanata el nem érkezik.

Az entente újra meggyőződhetett arról, hogy Bulgária nem engedi magát a háborúba esábitani s azért lehetséges, hogy nem is fog újra intervencióra vállalkozni.

Durazzo ellen mennek a szerb csapatok.

Genf, június 15. A „Journal“ jelenté Nisből, — hogy a szerbek Elbasszánból nagy csapatokat vittek Durazzo felé és a tengerpartirányába. Szerbia nem fogja megengedni, hogy Olaszország Durazzót megszállja.

Hogyan bombáztuk Kragujevacot.

Ujvidék, június 15. Egy pilóta, aki résztvett Kragujevac bombázásánál, a következőket beszélte el:

— Az elindulás előtt való este a reptőlszakasz parancsnoka felszólítást intézett a repülőszekelyekhez, pilótákhoz és montőrökhöz, hogy ki akar résztvenni egy nagyobb és veszedelmesebb kiránduláson? Minden tiszt, pilóta és montőr jelentkezett. Erre 6 kiválasztotta azokat, akiket el akart küldeni és elmondta, hogy Kragujevacba kell kirándulnunk.

— Ahogy átröpültünk a Száva fölött, Obrenovácnál a sötétség dacára, motorunk zakatolásától észrevettük azt, hogy merre megyünk és telefonon mozgósították ellenünk az egész környék gyalogságát és tüzérségét. Mindenütt puska- és ágyutűzzel fogadták gépeinket, főként Valjevóban, Arangyelovac fölött és Kragujevacnál. Mi azonban vígan röpültünk a géppuska-, fegyver- és ágyu ropogása közben. Kragujevac miatt már egy francia aeroplán várt minket, amely éppen az én gépemet kezdte üldözni és elkeveredetten tüzelt géppuskájából. A lövések azonban sem a gépben, sem bennünk kárt nem tettek. Senkiben semmi kár nem történt, célunkat pompásan elértük s föl se vettük a francia gépmadar támadását, mert mi a szerbiai francia aeroplánok fölött nagy fölényben vagyunk.

Görögország nem háboruszkodik.

Milano, június 15. A Stampa írja: Románia politikája most már nyilvánvaló; azt a célt követi, hogy elkerülje a központi hatalmakkal szemben való közbelépést. Bulgária fegyveres felkészültsége a török határon még nem jelenti a négyes szövetség mellett való intervenciót, hanem csak az ország intézőinek óvatosságát. Görögország magatartását a király betegsége befolyásolja. Ha a király meggyógyul és ez most már csaknem bizonyos, akkor Görögország még a népakarata ellenére sem elegendik bele a háborúba.

Szaloniki, június 15. A görög kamara-választások, amelyek eredményének nagy jelentősége lesz a hellén birodalom külső politikájára, a kormányra kedvező eredménnyel folynak. Szaloniki kerületének összes mandátumait a kormány pártívei nyerték el, ámhá Venizelosz pártja hihetetlen terrorizmust fejtett ki. Nyilvánvaló, hogy e tüntetések költségeit angol pénzen fedezték. Venizelosz barátai több száz idemenekült epirotát és makedon-hellént béreltek fel, napi másfél drachma szoldért hogy a háború éltetésével hurrogják le a békepártiakat. Ez a leitatott tömeg a városi parkban a kormánypárt szervezőit meg is támadta s négyet késsel megsebezett. A „Golendii Palace Hotel“ nagytermébe is betértek, a kormánypárt vezető bizottságát inzultálták, a király és Gennarisz miniszterelnök képét szétvagdalták. A Venizeloshoz szító csendőrség tüntetést nem fékezte meg, de csakhamar a helyszínre érkezett katonaság, amely rendet teremtett s Arghyrapules ellenzéki vezért le is tartóztatta. Ez az erőszakos tüntetés, különösen a nagybeteg király képének megrongálása, nagyban hozzájárult ahhoz hogy a szavazók a kormány jelöltjeit támogatták. Az itteni francia kolóniát a választás eredménye igen lesújtja, különösen amióta híre jött annak, hogy 130 más kerületben is már a kormány győzött. Még az esetben is, ha a Venizelosz-párt valamelyest többségre tenne szert, — ami egyáltalán nem valószínű — most már oly erős békepárti ellenzékkel állanszemközt, amely a háborús akciót alkotmányos uton is meg tudná hiúsítani.

Oroszország elvesztette a hadjáratot

(Kísérletek a külön békére. — Elégedetlenség az ententtal. — Nincs municiója az oroszoknak.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Pétervár, június 15.

Pétervár. Magasrangú katonák közlése szerint Sandetzky orosz tábornok legközelebb Franciaországba utazik, hogy feltárja Oroszország súlyosan kritikus helyzetét és a szövetségeseket erélyesebb akcióra bírja rá. A tábornok küldetésének terve Nikolajevics Miklós nagyhercegtől ered. Az orosz generaliszsimusz megírta a cárnak, hogy semmiért sem áll jól és ha az angolok és franciák nem kezdenek rögtön hatalmas offenzívát, akkor visszalép a fővezérlettel, mert egyedül nem tud ellentálni a központi hatalmak rettentő erejének. Suchomlinov volt hadügyminiszter, akivel a cár tanácskozott a katonai helyzetről, az audiencia után kijelentette, hogy a cár osodálkozását fejezte ki afölött: miért nem alkalmazkodnak a szövetségesek katonai operációját Oroszországhoz, a mely most egyedül viseli a háboru terheit. Naretow külügyi államtitkár is éles nyilatkozatot tett az entente másik két államának magatartásáról, akik harctéripasszívitásukkal táplálják a külön békéről szóló híreket. Jellemző, hogy a különben szigorú orosz cenzura a legélesebb kritikát engedi meg a lapoknak az angolokról és a franciákról.

Municióhiány miatt nem tudnak harcolni az oroszok.

Genf. Rousset ezredes svájci katonai szakértő azt írja, hogy az oroszok csak nehezen heverhetik ki a most szenvedett veszteségeket. Ellen-támadásokkal, stratégiai intézkedésekkel ellensúlyozhatnák valamennyire a vereségeket, azonban a municióhiány teljesen meggátolja előrehaladásukat. A municióhiány pótlásáig beálló kénytelen szünetet az olasz hadseregnek kellene támadásokkal kitölteni, hogy lekösse és foglalkoztassa a központi hatalmak seregeit.

Oroszország külön békét óhajt.

Amsterdam. A Standardban Drykuper azt írja, hogy diplomáciai körökben nem titok, hogy Japán Németországgal kacérkodik és békülni szeretne, valamint azt is, hogy Oroszország külön békét óhajt. A külön béke előbb be fog következni, mint azt sokan gondolnák.

Szófia. Egy Szófiában tartózkodó előkelő orosz ur rokonától levelet kapott, amelyben azt ajánlják figyelmébe, hogy ne térjen haza Oroszországba, ahol igen nagy a nyugtalanság. Lemberg kiűritésének. — így írják a levélben — de különösen Galicia teljes feladásának előreláthatólag véres zsidóüldözés és pogrom lesz a következménye. A békepárt egyre jobban hódít Oroszországban, még udvari körökben is. Kezdenek beletörődni abba, hogy a hadjáratot Oroszország elvesztette és hogy csak gyors békekötés mentheti meg a birodalmat az óriási forradalomtól,

Június első felében százezernél több orosz fogoly.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung harctéri tudósítója jelenti: Mackensen vezéreztetésű hadseregének tegnapi újabb sikeres áttörésénél elfogott tizenhatezer oroszral együtt a június első felében fogságunkba került oroszok száma százezeren felül emelkedett.

„Küszöbön a döntés Keleten.”

Berlin, június 15. Morajt őrnagy a Berliner Tageblatt hasábjain „Küszöbön a döntés Keleten” címmel a többi között a következőket írja: Legészakkeletibb hadvezetőségünk az offenzíva gondolatától csak akkor távolodott el, ha a körülmények okosabbnak mutatták nem áldozatokkal kiterőszakolni azt, amit alkalmas időben ez áldozatok nélkül a hadvezetési művészet elérhet. Most a Libau és Mitau között lefolyt harcok biztosították a balszárny szabadságát. Savle vidékén az előnyomulás délkelet felé tört nyert. A Kovno felől fenyegető veszély megszűnt. A német—osztrák—magyar támadás észrevehetően északkelet felé halad előre. A kárpáti hadseregeknek volt ez a sakkhuzás fenntartva. Przemysl meghódítása után a hadseregek kelet felé kissé meglazították kötelékeiket és a menekülő oroszokat észak felé szorították. Itt József Ferdinánd főherceg serege fogadja őket. A német seregek elől a széles orosz tömeg kelet felé vonul vissza, szorítva Bóhm-Ermolli és Linsingen seregeitől, amelyeknek egyes erőcsoportjai egységes szempontok szerint előre-mennek. A grodeki tóvidék az oroszok utolsó nagyobb arcvonalállását tehetné lehetővé, de veszélyezteteti az orosz arcvonalat Pflanzner-Baltin eredményes előnyomulása a Dnyeszter és a Pruth között. Az oroszokat harapófogószerűen szorítjuk. Mindezekben a tényekben meghatottan észlelhetjük a sors gigantikus döntését.

Új haditervet kovácsolnak az oroszok.

Bécs, június 15. A N. Fr. Pr. közli: A pétervári — mintha ugyanarról a helyről kapott utasítást követnének — egyértelműen arról írják, hogy Galiciában az orosz hadsereg tulerővel áll szemközt, a meddig azonban sikerül a Dnyesztert tartani, addig a magyar és osztrák haderő előnyomulása csak télsiker. Az orosz közvéleménynek meg kell barátkozni azazal a gondolattal, hogy az orosz vezérkar egy időre el fogja tordítani tekintetét Galiciától, de olyan új haditervet készít, a mely meg fogja lepni az ellenséget és annak számbeli túlsúlyát ellensúlyozni fogja. Ennek a haditervnek kivitelezéséig Galiciában ezentúl guerilla-háború lesz.

Bécs, június 15. A Reichspost-nak jelenti: Kopenhágai megbízható hírek szerint az orosz hadvezetőség mindazokat a csapattesteket, a melyeket Törökország ellen akart küldeni, Galicia felé irányította. Az indította erre az orosz hadvezetőséget, hogy Pétervárott nagy az aggo-

dalom, mert minduntalan hírek szivárognak ki olyan galíciai városok és helységek elvesztéséről, amelyeket a közvélemény az orosz hadvezetőség hivatalos jelentései alapján bevehetetleneknek tartott.

Lemberg és Varsó feladása.

Genf, június 15. A Guerra Sociale-ban egy francia katonai szakértő azt fejtegeti, hogy Lemberg és Varsó kiűritése csak napok kérdése. Az orosz gőzhenger megállott, mert a munició elfogyott, de a gőzhenger nem sokáig fog pihenni, mivel az orosz sereg nincs szétverve. Nemeokára visszafelé fog hömpölyögni az orosz hadsereg áradata s nincs semmi ok arra, hogy Franciaország aggódjék.

Pétervár. Oroszország a maga módja szerint készül Galicia feladására. Újabban Lembergben tizenhét elölkelő egyént szibériai deportálásra ítéltek, mert nem vettek eléggé részt az orosz „győzelmek” örömeire rendezett ünnepeken. A deportáltak közt két ügyvéd, három tanár, két orvos és három mérnök van. Lembergben különben a katonai élelmezési és ruharaktárakat Brodyba helyezték át és a két nagy orosz tábori kórház most költözik el Lembergbe.

Orosz jelentés a Dnyeszteren átkelésről.

Berlin, június 15. A Wolff-ügynökség jelenti: Az orosz nagyvezérkar június 13-án a következő jelentést adta ki:

Szavlenál az ellenség eredménytelenül folytatta támadásait a harctéri északi szakaszán. Kovno irányában az ellenség biztosítani akarta magának a Szapezisz—Ludle-vonalat. A 11-óra virradó éjszaka a mariampoli úton és a Kovno—Wirballen vasútvonalon egy kissé visszavetették. A Viszula jobbpartján Starozseby vidékén az ellenség 11-én a reggeli órákban hatalmas ágyutüzet indított és a támadások egész sorát intézte ellenünk. Délig nem volt képes arra, hogy állásainkat 400 méternél tovább közelítse meg. Galiciában a Dnyeszter-menti három napos esata Zuravno vidékén nagy zsákmányt juttatott kezünkbe. (Zuravno újabb elvesztését még nem ismeri be az orosz hadvezetőség.) Hogy az osztrák és magyar csapatokat, amelyek a Dnyeszter jobbpartjára mentek vissza, megerősítsék, a Tiszmienica mindkét partján újabb offenzívát kezdtek és június 10-ikén sikerült elfoglalniok Grusov községet, ahonnan később visszaszorítottuk őket. Tizenegyedikén éjjel az ellenség ismét támadta a halicsi hidfőt. A következő napon az ellenség Zaleszczyki és Nizevicka között közeledett a Dnyeszternél tevő frontunkhoz és az említett szakasz több pontján átkelt a Dnyeszteren.

Stratégiai fölényünk az oroszok fölött.

Genf, június 15. A Berlin, Bécs és Budapest ellen intézett orosz offenzíva összeomlása, amelynek sikerét pedig az entente és Itália oly biztosra vették, az ellenséges sajtót mindenütt kellemetlenül érintette. A franciabarát Tribune de Genève az orosz kudarc okait keresi és keserű szavakban ismeri el, hogy Mackensen rettenetes offenzívája, amellyel kiváló stratégiai fölényének és rendkívüli energiájának adta tanujelét, okozta az orosz vereséget, de a fősúlyt az oroszok municióhiányára és az oroszoknak a ruthénekkal és lengyelekkel szemben elkövetett hibáira vezeti vissza.

A genfi lap a többi közt ezeket írja:

A háboru elején azt mondták, hogy Oroszország az elnyomott szláv népek érdeká-

ben tört a kettős szövetségre és ezért valamennyi szláv örömmel megy a szent érdekért háborúba. De kiderült, hogy az orosz bürokrácia bebizonyította, hogy a szláv népeket, különösen pedig a lengyeleket még a legkisebb állásokból is kizárja. Galiciában még súlyosabb hibák történtek. A Keletgaliciában élő ruthének láthatták, milyenek a „felszabadítók” és véleményük alaposan megváltozott az oroszoktól a háborúban.

Igy ír a Tribune de Genève orosz szakértője. A kudarcot másodrendű közigazgatási hibáknak tudja be, de akárhogy akarja szépíteni az oroszok galíciai vereségét, a cikkből kitetszik, hogy az entente is vigasztalannak látja Oroszország helyzetét.

Egy milliót loptak az oroszok Przemysiben.

Przemysl, június 15. Az oroszok Przemysl pénztárából 1,130.000 koronát helyeztek „biztonságba.”

Öncsonkítók az orosz hadseregben.

Berlin, június 15. Ideérkezett orosz lapok számos tudósítást közölnek bűnperekről, amiket újonnan sorozott orosz alattvalók ellen öncsonkítás miatt lefolytattak. Az öncsonkítókat nagyon szigorúan büntették meg. Az orosz cenzura ezeknek a híreknek a közlését nyilván elriasztó példaadása okából engedi meg, valójában azonban ezek a hírek megannyi tanubizonyosságai annak, hogy milyen a háborús lelkesedés az orosz népben.

H I R E K. LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 2 órakor.
(Táviróda, cenzurázva.)

Karlsruhe. Ma reggel öt ellenes repülő megtámadta Karlsruhe városát. A légi bombázás háromnegyed óra hosszat tartott. A bombák tizenkilenc embert öltek meg. Négy ember súlyosan sebesült meg és igen sokan kaptak könnyebb sebet. Az áldozatok legnagyobb részét munkába induló asszonyok és gyermekek. A támadók a nagyhercegi kastélyt is célbavették. A kastélyban jelenleg a svéd királyné lakik.

Frankfurt. Egy chemiai szaklapban közlik egy amerikai német ember érdekes levelének következő sorait:

— W. amerikai chemikus kéri, hogy terjeszük el széles körben azt a hírt, amelyet felesége — aki angol születésű — az angol haditengerészetben szolgáló hátyjától kapott. Az angol tengerész közlése szerint a január 24-i északi tengeri csatában a résztvevő angol flottából a Tiger elsüllyedt, a Lion — amelyen a levél írója is szolgált — pedig olyan sérülésekkel tért vissza a kikötőbe, hogy a flottamérnökök majdnem kizártan tartják, hogy még valaha tengerre meheessen az óriási csatacirkáló.

Ez az első angol részről jött beismerése a 30.000 tonnás Tiger pusztulásának.

Bern. Svájci diplomáciai körökben egész nyíltan beszélnek arról, hogy Anglia vissza akar vonulni a háborúból. Angliában ugyanis belátták, hogy Oroszország nem képes eredményes hadjáratot folytatni, mert nem tud elegendő municiót szerezni. Oroszország nélkül pedig az entente kiütásai re-

ménytelenek. Az angol diplomácia most abban mesterkedik, hogy Amerika útján kényszerítse magára a békét oly módon, hogy az Unió eltiltana a további munició szállításokat az amerikai gyáraknak. Ezzel lügg össze Bryan visszatérése, mint az angol kormányban történt változás. A municiószállítás eltiltását Anglia arra használná fel, hogy ezzel a magyarázattal visszavonuljon szövetségeseitől.

Köln. A newcasle-i Shipbuilder írja: A hét praedreadnought közül három, az Ocean, Bulwark és a Montague elpusztult. A Montague a Lundy szigetnél egy zátonyon kettétört. Elvesztését annak idején eltitkolták.

Berlin. A Vidar nevű svéd hajó kapitánya jelenti, hogy Kirkvalban egy holland gőzös kibajozta a német tengeralattjárótól elsüllyesztett nagy Wilson gőzös megmentett legénységét.

London. Szombaton a King James és Leyman nevű halászgőzőket német tengeralattjárók elsüllyesztették.

Hága. Vaaderland és a Handelsblad írják: A franciák Arrasnál nem érték el a főcélit azal, hogy pár kilométernyi tért nyertek. Sikereik csupán helyi jelentőségűek.

A kisjenői főhercegi uradalom rokkant mezőgazdasági munkásokat telepít.

(A haszonbérleti részvénytársaság igazgatóságának tervei. — Ezer hold bérleti parcellázása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, június 15.

A kisjenői főhercegi uradalom haszonbérlete részvénytársaság igazgatósága Libits Adolf főhercegi jószágkormányzó elnökletével tartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy a társaság által bérelt kisjenői uradalomból 1000 katasztrális hold mezőgazdasági területet bocsát háborúban megrokkant mezőgazdasági munkások rendelkezésére.

A társaság ezt az 1000 holdet, amely egyforma minőségű termő szántóföld, 100, egyenként 10 katasztrális holdas parcellára osztja fel és egy-egy telephelyet feleskezelésre 15 évi időtartamra kiad egy-egy oly családos mezőgazdasági munkásnak, aki a háború folytán oly mérvben rokkant meg, hogy alkalmazásra többé nem számíthatna. Minthogy természetesen egészen vagyontalan emberek jönnek számba, akik a gazdálkodás megindításához szükséges gazdasági felszerelés és lakóház építéséhez szükséges építési anyag fölött sem rendelkeznek, ennél fogva a társaság a lakóház és istálló megépítéséhez szükséges építési anyagokat, a szükséges holt felszerelést és minden egyes telepesnek két tehenet enged át, úgy, hogy a 15 év elteltével az átengedett felszerelés tulajdonjoga is a telepesre száll át. Az ezen jelentékeny befektetéshez szükséges tőkét mint a háború által okozott nyomor enyhítésére szolgáló adományt a Magyar Telepítő és Parcellázó Bank Részvénytársaság bocsájtja a haszonbérleti részvénytársaság rendelkezésére.

A Magyar Telepítő és Parcellázó Bank és Haszonbérleti Részvénytársaság ezen együttes akciójának megindításánál az a számítás szolgált alapul, hogy a telepes a 10 holdból mintegy 8 holdon fog kalászt és kapást termelni, melyen elért termés fele, továbbá a takarmánytermelésre és kerti művelésre felhasznált többi

2 hold tisztán neki jutó eredményt, végül az állatnevelésből remélhető jövedelem a rokkant telepesnek és családjának teljes megélhetést fog biztosítani, amely még kiegészíthető a család munkabíró tagjainak napszám-keresetével. Remélhető tehát, hogy ez a kezdeményezés uttörőül fog abban az irányban szolgálni, hogyan lehet mezőgazdasági államban a nagy rokkant-kérdést oly módon juttatni megoldáshoz, amely pusztán könyöradomány helyett a megszokott foglalkozás keretében tisztességes megélhetést nyújt a rokkant katonáknak, lehetővé teszi számukra, hogy családjukkal, mint önálló kisgazdák megalapozzák jólétüket és egyúttal a legközelebbi jövőben annyira fontos mezőgazdasági többtermelésre is oly munkaerőt használ föl, amely máskülönben a mezőgazdasági termelés számára jórészt veszendőbe menne.

— **József főherceg kitüntetése.** Bécsből jelentik: A király József főhercegnek, a hetedik hadtest parancsnokának a hadiékítményes első osztályú katonai érdemkeresztet adományozta.

— **Károlyi Gyula gróf vitézségi érme.** Károlyi Gyula gróf, aki mint megirtuk, önként bevonult az aradi 3. buszár ezredhez, most Orosz-Lengyelországban harcol. A nemes gróf a haretéren csakhamar ki is tüntette magát s rövidesen zászlóssá lépett elő. Most újabb kitüntetés érte a mácsai földesurat: mint az aradi pótkereiparancsnokságnak jelentik, Károlyi Gyula gróf megkapta egy győzelmes ütközet után a nagy ezüst vitézségi érmét.

— **Nyomozás szállítási ügyekben.** Temesvárról jelentik: Napok óta egyébről sem beszélnek Temesvárott, mint egy katonai szállítási ügyekben folyó nyomozásról, melyet Czövek budapesti államrendőrségi fogalmazó és Bialoskury lovag detektív vezetnek. A nyomozás sikere érdekében egyelőre nem írhatunk a részletekről, de annyit már ma közölhetünk, hogy egy magasabb állású magántisztviselőt, aki letérve az állása és foglalkozása által eléje szabott utról szállítási ügyekkel foglalkozott és a megvesztegetés bűnét követte el, letartóztattak, több neves kereskedő ellen pedig megindították a vizsgálatot. A letartóztatott temesvári tisztviselő Aradról költözött át évek előtt Temesvárra, ahol vezető állásba jutott. Aradon hivatalnok, biztosítási ügyekben dolgozott, kisebb magánbankházat is tartott tenn.

— **Pénzadományok az aradi Vörös Kereszt egyletnek.** Újabbban a következő pénzadományok érkeztek a Vörös Kereszt egyletnek: özv. Basch Lipótné ravatalára szánt koszoru megváltása címén Tenner József és neje 20 korona, dr. Groszmann Alfrédné özv. Basch Lipótné ravatalára szánt koszoru megváltása címén 20 korona. Az adományokért ez uton mond hálás köszönetet Vásárhelyi Janka elnök.

— **Temetés.** Rendkívül impozáns módon megnyilatkozott részvét mellett temették el ma délelőtt tíz órakor özvegy Basch Lipótné urnát. A temetésen a gyászoló hozzátartozókon a Basch, Walfisch, Mairovitz és Deutsch családokon kívül az aradi társadalmi élet számos kitűnősége jelent meg. Az elhunytat Vágvölgyi Lajos dr. igen szép és emelkedett szavakban bucsuztatta el.

— Megsebesült újságíró. Az Aradi Közlöny olvasói előtt nem ismeretlen Brázay Emil neve: a háboru kitörését megelőző időben gyakran jelentek meg Berlinből küldött levelei, amelyekben szívesen és vonzóan ismertette a nagy német főváros életét. A háboru kitörése katonai szolgálatba szólította Brázayt is, aki az északi harctéren küzdő temesvári gyalogezred önkéntese lett és mint ilyen meg is sebesült. Sebesülésével Aradon ápozták Brázayt és amikor felgyógyult, ismét visszatért ezredéhez. Legutóbb vitészetével többször kitüntette magát Brázay Emil. Egy alkalommal oly sikerrel és eredményesen állta meg helyét Brázay a vezetésére bízott kis csapatával, hogy egy idegen ezred parancsnokának feltűnt a fiatal hadapród bátorsága, érdeklődött iránta és később ösztönösen gratulált a temesvári ezred parancsnokának a fiatal tiszt viselkedéséhez. A lelkes kötelezettség teljesítés közben azután Brázay újból megsebesült, amiről június 12-én Ungvárról küldött következő levelében értesíti az Aradi Közlönnyt:

— Június 7-ikén megsebesültem, Samboról 25 kilométernyire, amint századommal rohamra mentem: elértük az ellenséges lövészárkot s este vitték vissza szanitéceink. Bal lábamat érte egy shrapnell-lövés; fájdalom, esontot is ért. Tegnapelőtt operáltak meg az itteni K. u. K. Reservospitalban — egyelőre itt fekszem, míg jobban leszek. Négy hónapon át szakadatlanul voltam most a fronton — nagyon sokat éitem át. Most is szeretettel gondolok Önökre, üdvözlöt az összes kollegáknak. Igaz híve Brázay Emil.

— Kevés az újságpapír Németországban. A „Berliner Tageblatt” írja: A papírgyárosok utóltott panaszkoznak, hogy mindig nehezebb lesz az újságok számára szükséges papírmennyiség előállítása, mert az előállításához szükséges nyersanyag jó részét külföldről hozzák, azonfelül a munkáshiány is gátolja a gyárak működését. A gyárosok kísérletet tesznek arra, hogy az árakat jelentékenyen emeljék, ami a kisebb lapok számára igen súlyos költség-többletet jelent. Ugyanekkor történik ez, amikor hivatalos helyen hangsúlyozzák, hogy az újságok sokkal nagyobb jelentőségűek nemzetközi szempontból, mint békében és éppen a kis vidéki sajtó a legnagyobb szerepet játsza a bizakodó hangulat megerősítésében. Éppen ezért szükség van arra, hogy a hatóságok gondoskodjanak arról, hogy lehetővé tegyék a kisebb lapok számára is az üzem fenntartását. Mindenekelőtt le kell szállítani a papírra kivett bevételi vámot. Franciaországgal hatvan perccel szállították le a díjtételeket, Romániában pedig harminc centime-ről öt centime-ra. Épp oly fontos a kiviteli tilalom szigorú kezelése, hogy a gyárosok számára is lehetővé tegyék, hogy a szükséges papírmennyiséget akadálytalanul szállíthassák a lapok számára.

— Rohitsch-Sauerbrunn, a nálunk is nagy kedveltségnek örvendő stájerországi fürdőhelyen a nyári idény egész terjedelmében megnyílt. A fürdőélet normálisan folyik. Az orvosok teljes számban rendelkeznek, a zene játszik és a sétányokon sok előkelő vendég sűrű-forog. A pompás nyári időjárás Rohitsch-Sauerbrunn ismert előnyeit nagy mértékben fozozza. A közlekedés a rendkívüli viszonyok dacára is elég kényelmes és pontos, ami abból is kitűnik, hogy a bécsi és budapesti lapokat Rohitschon már másnap reggel lehet olvasni. Magyarországból Rohitschra jelenleg legajánlatosabb Zagráb—Krapinán át utazni. Krapinára délután 5 órakor érkezve, Rohitschra két és fél óra alatt lehet gyönyörű uton kocsival eljutni.

— Verset ír a harcokról a honvédszázár. Kovalik János közhuszár a második honvédszázárezredben nemesak ahhoz ért, hogy a muszkát vágja, hanem amikor ezt a munkáját derekasan elvégezte, akkor még neki fog és rigmusokba is szedi az eseményeket. Táborigon küldte el nekünk Kovalik János közhuszár a verset, amely szépen sorjában leírja, hogy mernek a huszárok, hogy jön vágatva az egyik a jelentéssel.

— Kapitány ur — folytatja Kovalik — átveszi a jelentést
S kiadja a jelszót: irány az ellenség!
Amint összekaptunk nagy sereg kozákkal,
Azalatt ágyunk tüzelt nagy batással,
Ugy széjjel kergettük az egész csapat muszkát,
Aki birt, elfutott a patak vizén át.

— A repce maximális ára. A hivatalos lap mai száma közli a miniszterium rendeletét a repceért követelhető legmagasabb ár megállapításáról. A rendelet értelmében repceért (repce-magért) követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként tiszta súlyra káposztarepce tekintetében 46 koronában, réparepce tekintetében 44 koronában, vadrepce tekintetében huszonkét koronában állapítatik meg. Ezt a legmagasabb árat, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, csak nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A repceárra megállapított legmagasabb ár 1915. évi június hó 15. napján lép hatályba.

— Ünnepekt kórházvezető urinó. A Weitzer János-utcai tartalékkórházban ma délelőtt rendkívül meleg ünnepély folyt le. A sebesültek megtudták, hogy a kórház vezető uriaszszonya, Fischer Irén ma üli születésnapját s megragadták ezt az alkalmat, hogy hátájuknak, ragaszkodásuknak és szeretetüknek kifejezést is adjanak. Az ünnepély alkalmával kisorsoltak egy virágkosarat is s a sorsolás eredménye jelentős összeggel gyarapította a kórház üzsonnalapját.

— Gyermek-kocsik legnagyobb választékban Fischer áruházában a Szabadság-téren. Összesuktható nyári sport-kocsi már 16 koronától, ülő és álló patent gyermek székek 14 koronától. Kérném a cégre figyelni. Fischer áruház a Szabadság-téren. 227

— Koszorúmegváltás. Mairovitz Adolf és neje, öz. Basch Lipótné ravatalára szánt koszorúmegváltása címén 20 koronát adományozott a vak katonák javára indított gyűjtésnek.

— Gyermek-kocsik, összesuktható gyermek tolokocsik, gyermek ülő-székek rendkívül nagy választékban Hegedüs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 16. 191

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDÉS.

Szünjön meg a pazarlás a cséplőgépeknél.

A háborus állapotok arra utalnak, hogy minden gazdasági ténykedésünket szigorú felülvizsgálat alá vegyük és ott, ahol hiányosságok vannak, szüntessük azokat meg, ha lehetséges. Nagy küzdelmeink végleges sikere a már eddig is kitűnőnek bizonyult haroképességünk változatlan folytonosságától függ, ez utóbbi pedig szoros kapcsolatban van úgy a háúszerek gyártásához, mint pedig az emberek és állatok táplálkozásához szükséges anyagoknak rendelkezésünkre álló készleteivel. Ismeretes, hogy Anglia szövetségársunkat, Németországot, a kiéheztetés pokoli ötletének megvalósításával kívánta megtörni. Németország tudvalevően a tengerentúlról szerzi be nyersanyag-szükségletének tekintélyes részét, gondoskodásnak kell tehát történnie azon

hiányok pótlásáról, amelyek tengerentúli összeköttetései megszűnésével beállottak. Szövetségásünk eme gondjainak egy része ráánk is hárul és terményeinkből azt, ami a mulhatlanul szükségesen túl feleslegként mutatkozik, készséggel kell átengedni hű szövetségásünknek.

Németországban közvetlen a háboru kitörése után megállapították azokat a rendszabályokat, amelyeknek életbeléptetése az angol kiéheztetési hadjárat ellensúlyozására szükségesnek mutatkozott. Bennünket békés időben az emberi és állati táplálék megszerzésének súlyos gondjai nem gyötörnek, hisz mezőgazdasági termelésünk még az ugynevezett rossz termések éveiben is a szükségletet meghaladja. Azonban a első világháboruban nemesak magunkról kell gondoskodnunk, hanem szövetségásünkről is és súlyos feladatok előtt állva, el kell tántatnunk mindazokat a nehezégeket, amelyek a mezőgazdasági termelésünk teljes kihasználását megakadályozzák.

Természetes, hogy agrárpolitikánkat egy napról a másikra nem változtathatjuk meg és a „többtermelés” jellegű alá tömörülő és a föld termőerejét jobban kihasználó gazdálkodási rendszerek meghonosulása is csak évek folyamán tervszerűen végzett műkésztő munkának lehet az eredménye. Vannak azonban könnyen és gyorsabban kiküszöbölhető hiányosságok, azt akarom e sorokban bebizonyítani és ezért avval fogom kezdeni, amivel tulajdonképpen e cikket befejezni óhajtottam volna.

Hibás cséplőgépek használata folytán beálló szamveszteségek a gabonamennyiségben óvatosan számítva évenként körülbelül egymillió métermázsát tesznek ki, ami a mai árakat alapul véve, körülbelül 37 millió koronának felel meg. Ez a gabonamennyiség és ez a pénzösszeg megmenthető volna, ha a régebbi szerkezetű vagy elhanyagolt állapotban lévő cséplőgépek helyébe új cséplőgépek kerülnének.

Az új gépek beszerzése körülbelül 55 millió koronába kerülne, a régi gépeknek új gépkre való felcserelése által — ami egy év alatt természetesen nem történhetne meg — mezőgazdasági gépiparunk is hatalmas lendületet venne. Az ipar támogatásával karöltve azonban a mezőgazdaság első sorban a saját érdekeit szolgálja, mert egyévi szamveszteség a mai árak alapján a gépek beszerzési értéke 65 százalékának felel meg. A mezőgazdaságra és az iparra báramió közvetlen haszon, kívül talán még fontosabb az elveszendő egy millió métermázsas gabonának megmentése.

Az országban használt 30,000 cséplőgép-ből 6000 a nagyüzemekben, 8000 a középüzemekben használatnak, míg a fennmaradó 16,000 használatnak a kisebb üzemekben, ezek részben saját kezelésben állanak, részben pedig vállalkozók, alkalmi egyesülések vagy szövetkezetek által kezeltek. A kisüzemekben lévő gépek átlagos munkaképességét 80 q-ra becsülve, 20 nap alatt készletenként 1600 q-ra feldolgozott mennyiség és így a 16,000 cséplőgép feldolgozik összesen 25,600,000 q gabonát.

A fennmaradó 20 millió métermázsas gabona az a rész, amelyet járgányokkal, kézi-cséplőkkel vagy még rosszabb módon, lóval vagy verőkével csépelnek ki. Természetes, hogy ennél a 20 millió métermázsánál a szamveszteség óriási, azonban elszórt, elmaradottan kezelt kis- és törpegazdaságokról lévén szó, ez a veszteség egyelőre meg nem menthető.

A 30,000 cséplőgép munkateljesítése a következőképp osztik meg:

A nagyüzemekben dolgozik 6000 cséplőkészlet és feldolgozik 19,4 millió q gabonát, a középüzemekben dolgozik 8000 cséplőkészlet és feldolgozik 16,2 millió q gabonát, a kisüzemekben pedig dolgozik 16,000 cséplőkészlet és feldolgozik 25,6 millió q gabonát, összesen tehát 30,000 cséplőkészlet feldolgozik 61,2 millió q gabonát.

Az a kérdés már most, hogy ezen cséplőgépek közül mennyi a régi és ki nem elegendő módon működő gép és mennyi a gabonát tökéletesen kicséplő gép.

Tapasztalat szerint a 15 évnél régiebb cséplőgépek olyanoknak jelölhetők meg, amelyek, ha kiváló gondozásban állandóan nem részesültek, nem dolgoznak kielégítően. A régiebbi cséplőgépek már csak azért is dolgoznak nagyobb szemvesztéssel, mivel a szerkezetük elavult, hisz 15 év előtt egészen más cséplőgépeket gyártottak, mint ma. A mai modern cséplőgépeknél a cséplésnél előálló szemvesztés tökéletes beállításnál és helyes kezelésnél 1-2 százalékra csökkenthető, míg a régi szerkezetű és rossz karban lévő vagy rosszul kezelt gépeknél a szemvesztés igen jelentékeny és a tapasztalat szerint 6-10 százalékra becsülhető. Ha tehát egy ilyen rossz karban lévő régi gépet új géppel cserélünk ki, a kiesélt gabonából 4-8, átlag 6 százalékos szemvesztést szüntethetünk meg.

Ugyancsak gyakorlati tapasztalásokra hivatkozva azt állítom, hogy a nálunk használt gőzgépek egy harmada elavult, rossz állapotban van és olyan rosszul van kezelve, hogy az említett szemvesztést előidézi. Számításom szerint 56.160.000 korona kellene a magyar mezőgazdaságnak új gépekre, hogy 36.700.000 korona értékű szemvesztést takarítson meg, vagyis az új gépekért befektetett tőkének 65 százaléka már az első évben térülne meg.

Számításaim gyakorlati tapasztalásokon alapulnak és érzésem szerint a valóságnak meg is felelnek.

Az eredmény bizarrnak látszik, de a háborús viszonyok által teremtett helyzetnek hütkrét adja, hisz szemvesztés van, sajnos, békés időben is, csak az értékbeli különbségek kisebbek. Gazdáink csekély kivétellel irtóznak az újabb befektetésektől és a régi gépek kicserélését többnyire a nem hasznos befektetésekként számítják; pedig számadataim világosan bizonyítják, hogy különösen ez évben parancsolóan szükséges a hibás cséplőgépek pótlása és minden egyes hibás cséplőgép helyett beállított új gép növeli harcalképességünket, nagy hasznot hoz a gazdának és lendít a gépiparunkon is. Ország Róbert, a Magyar Kir. Államvasutak Gépgyára vezérigazgatójának igazgatója.

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

A legtöbb nő
csak akkor látja,
hogyan öreg, —



ha már a tükör is mutatja! A művelő nő sohasem várja be azt az időt, midőn arcára már elfonnyadt, hanem idejekorán siet szakorvosához, hogy tanácsot kérésze. — Dr. Pratt, a legkiválóbb amerikai kozmetikus professzor azt mondja, hogy a legtöbb nő, aki hosszafordul tanácsért, azt hiszi, hogy az öregedés megállítására valamely nagy titkon alapoznak. Pedig — ugymond — én is csak Yes porcellán-poudert rendelék. — ezt a valóban csodás találmányt, melyek nemcsak az arc korai öregedését akadályozzák meg, de — számos tapasztalatom igazolja — még a legelhanyagoltabb arcot is a fiatalos tiszta üdőségével és frissességével ruhazzák fel.

rothabb arcot is a fiatalos tiszta üdőségével és frissességével ruhazzák fel.

Yes-puder ... 3.— korona

Yes-krém ... 3.— korona

Yes-szappan ... 1.50 korona

Amerikai gyártmány!

Magyarországi főreklár: Erényi Béla
„Diana” gyógyszerlánya Budapest, VII,
Károly-körút 5. szám.

Mindenütt kapható!

NYILTÉR.*

APOLLO SZINHÁZ.

Június hó 16-án, 17-én
szerdán és csütörtökön

Háborús aktualitás:

Bosporus és a Dardanellák.

Legújabb helyszíni felvétel.

Két barát

Társadalmi dráma 4 felvonásban Irták és rendezték: Ernst és Hubert M. Richka, a Theater an der Wien t-ja.

Az előadások 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

ZSIR

prima, egészséges
idei disznózsir kap-
ható 10 kilogram-
tól kezdve 2147

kg-ja 4.80 K.-ért

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok.

670. Telefon szám 670.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

ARADI KOZLONY.

1915. évi július 1-től új előfizetést
nyitunk az Aradi Közlöny-re.

Idehaza és a harctéren,
civil emberek
és katonák
előszeretettel olvassák
az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny

a világháború eseményeiről minden-
kor a legalaposabb és a legfrissebb
tudósításokban számol be. Közleme-
nyeinek eredetisége és érdekessége
valamint háborús híreinek megbízható-
sága révén is legolvasottabb napilap.

Az Aradi Közlöny-t

a közönség minden rétege olvassa,
épen ezért egyben a legjobb hírdetési
organum is.

Az Aradi Közlöny

mindenhol köpeti hű olvasóját
A kiadóhivatal nyaraló és bevonult
előfizetőinek, előbbieknek a nyári tar-
tózodási helyre, utóbbiaknak a tábori
postán pontosan utána küldi.

az Aradi Közlöny-t.

Az Aradi Közlöny előfizetési ára:

Helyben:

Vidéken:

Egy óra 2 K — f. | Egy óra 2 K 40 f.

1/4 óra 6 K — f. | 1/4 óra 7 K — f.

Tessék mutatványszámot kérni

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsének al-
kalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-
hivatalában József t-herceg-ut 22.

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 491

Kalmár József

villanyszerelési vállalata

Arad, Salac-utca 2. sz.

242. Telefonszám 242.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcbrőrt

őhajt, használjon okvetlen Hajós-téle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni, a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

11990—1915.

A szabad Maros folyóban és az élőviz csatornában való fürdés tiltása.

Hirdetmény.

Mind gyakrabban megismétlődő szerencsétlenségek igazolják, hogy a szabad Marosban és az élővizcsatornában való fürdés életveszéllyel jár. A Maros medre és az élővizcsatornában annak takarítása folytán ferékfalaja, helyenkénti mélysége folytán változik és ujjannan keletkező örvényei áramsebessége nemcsak az uszni nem tudók, de a gyengébb uszók életére is a legnagyobb veszélyt képezi.

Mint hogy a Maros folyón létesített ingyenes fürdők mindenkinek rendelkezésére állanak és teljesen feleslegessé teszik az élet-

veszéllyel járó szabadban való fürdözést, a közönség életbiztonságának megóvása érdekében a szabadban való fürdést az 1885. évi XXIII. tc. 25. §-a alapján Arad sz. kir. város rendőrhatalmának egész területén betiltom és figyelmeztetem a lakosságot, hogy mindazok, akik ezen tilalom ellen vétnek, a hivatkozott törvény 185. §-a szerint fognak büntetetté válni. Egyidejűleg felkérem a szülőket, gyámokat, gondnokokat, a tanoncokat tartó iparosokat, kereskedőket, az elemi és középiskola igazgatóit, hogy a felügyeletük alatt álló gyermekeket, tanulókat, a rendeletben foglalt tilalomról tanítsák ki és ügyeljenek, hogy az szigorúan betartassék.

Arad, 1915. május hó 26.

Green, főkapitány.

Négy darab szénaprés

csavaros kézi hajtású eladó;

munkában megtekinthetők és megvehetők Deutsch Miksa nagykereskedő cégnél, Déván.

BURGGONYA

waggontételeként és mázsánsként

legolcsóbban kapható

ROTH JÓZSEF,

Eötvös-utca 3. sz.

Telefon 63. sz.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jellege alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
4. Legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
5. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

OKTATÁS.

Isr. Fiuminternátus Arad.

A jövő tanévre csak korlátozott számban vesz fel növendékeket. Magántanulók két osztályról is felvételre alkalmassá tesznek. Prospektust készséggel szolgál. 1961

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsche Gesellschafterin

aus angesehener Familie sucht Stelle zu erwachsenen Mädchen für den Nachmittagstunden. Näheres durch die Administration des Blattes. 2168

Deutsches Kinderfräulein, aus angesehener Familie sucht Stelle zu Kindern von 8—12 Jahren für den Nachmittagstunden. Näheres durch die Administration des Blattes. 2166

Német nevelőnő

uri családhoz gyermekek mellé ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 2167

Ügyes írodista

délutánra állást keres ügyvédi, vagy más magánirodába. Cím a kiadóhivatalban. 2161

ALKALMAZÁST NYER.

Két kis fiú mellé

14—15 éves értelmes leány felvétetik. Jelentkezhetni a kiadóhivatalban.

Tisztességes házmester

nagy modern házban azonnalra felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 1758

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás

udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Papírszalvéta

1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papírkereskedésben, Szabadság-tér. 781

Ajánlok

prima raffiát legolcsóbban Roth József, Eötvös-utca 8. Telefon 68. 1708

Háztartási cikkek

és butorok elköltözés miatt, jutányosan eladók. Weltzer János-utca 8. II. 1812

3924—1915. pm.

Hirdetmény.

Köszörré teszem, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter 49055. sz. rendeletének 7. §-a értelmében a f. évi április hó 30-ika után Magyarországra behozott részgalic sem requirálás, sem maximális ár alá nem esik.

Arad, 1915. június 14-én.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Hirdetések

f
o
l
v
é
t
e
n
e
k

a kiadóhivatalban, József főherceg-ut 22. sz. Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.

12069—1915. kh.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminisztérium 51881—1915. számú rendeletével megtiltotta, hogy a gyorsregély Augustus-alap által készített hadi emlékérmékhez hasonló hadi emlékérméket az Augustus-alapon és általa igazolvánnyal ellátott gyűjtőkön kívül, más is forgalomba hozhasson, valamint azt is, hogy ezeknek az érméknek befoglalására szolgáló és szintén az Augustus-alap által készített arany és ezüst kereteket más is előállíthasson.

Aki ezen tilalmat megszegi, ha a cselekmény a család büntetésének vagy vétségének tényálladékát nem meríti ki, 7270—1914. B. M. ein. sz. belügyministeri rendelet értelmében, tizenöt napig terjedhető elzárással és kétfélszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fog büntetetteti.

Arad, 1915. június 10.

Greón, főkapitány.

Aradi és csanádi egyesült vasutak menetrendje

Érvényes 1915. évi május 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40
Motoros vonat délelőtt 11.05
Személyvonat délután 4.18

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12.00
Motoros vonat délután 3.40
Személyvonat este 9.81

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06
Motoros vonat délelőtt 10.35
Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.38
Motoros vonat délután 2.48
Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Motoros vonat reggel 7.03
Személyvonat délután 12.48
Motoros vonat délután 3.00
Motoros vonat este 7.09

Aradról Brádra érkezik:

Motoros vonat reggel 6.58
Motoros vonat délelőtt 1.16
Személyvonat este 7.48

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00
Motoros vonat reggel 7.31
Motoros vonat délután 2.15

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00
Motoros vonat délután 1.24
Motoros vonat este 8.43

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.82
Vegyes vonat délután 3.20
Vegyes vonat este 6.82

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 5.27
Vegyes vonat délután 12.46
Vegyes vonat délután 4.86

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:

Motoros vonat reggel 8.87
Motoros vonat délután 1.06
Motoros vonat este 6.20

Kétegyháza Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 5.43
Motoros vonat délelőtt 11.50
Motoros vonat délután 3.48

Ujszentannáról Kétegyháza ind:

Motoros vonat reggel 6.25
Motoros vonat délután 12.42
Motoros vonat este 8.09

Kétegyháza Ujszentannára ind.:
Motoros vonat reggel 5.28
Motoros vonat délelőtt 10.35
Motoros vonat délután 3.01
Borossebesről Menyházára indul:
Motoros vonat este (július 1-től augusztus 31-ig) 6.36
Vegyesvonat délelőtt 10.25
Menyházáról Borossebesre indul:
Vegyesvonat délután 2.39
Motorosvonat reggel (július 1-től augusztus 31-ig) 5.12

Burgonya

wagontételenként
és mazsánként kap-
ható

Kalmár Endre
Asztalos- és Chorin-u. sarok.
Telefon 670. 1997

„JESSY“

a legtökéletesebb tisztító-szer. Fehér vászonn cipőkhöz kis üveg 70 fillér, nagy üveg 1 korona.

Női és férfi fehér- és szürke tenniscipők óriási választékban.

Cipő Tőzsde

ARAD.

Apollo mozi mellett.

Szakszerű írógép javító műhely

Schmotzer és Bodnár

műszerészek 2169

Arad, Perényi-utca 6. (Verzár-ház)

Az összes rendszerű író-, számoló- sokszorosító- és diktáló gépek javítása. Elsőrendű üzemkellékek raktáron Vidéki megbízások a legpontosabban intéztetnek el.

Telefon szám 833. Telefon szám 833.